

Başlarken...

Dünyadan ve Türkiye'den güncel hukuki gelişme ve haberlere yer verdiğimiz Hukuk Bültenimizin Mart sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimizde yer alan içerik yalnızca bilgi verme amaçlı olup konulara ilişkin detaylı bilgiler için bizimle irtibata geçmenizden memnuniyet duyacağız.

Nisan ayında görüşmek üzere!

Editörler:

[Burcu Çelik Gökçen](#)

[Umut Alperen Öztürk](#)

Franchise Sözleşmesinde Denkleştirme Talebi

Franchise sözleşmesi iki tarafa borç yükleyen, sürekli borç ilişkisi doğuran, ivazlı, sui generis isimsiz ve tipik bir çerçeve sözleşme niteliğindedir. Franchise sözleşmesi kanunda düzenlenmemiş olup sözleşme serbestisi ilkesi çerçevesinde uygulamada doğmuş ve gelişmiş bir sözleşme türüdür. [\(Sayfa 2\)](#)

Anonim Ortaklıklarda Oyda İmtiyazlı Paylara İlişkin Sınırlama ve Sınırlamanın İstisnası

TTK ile imtiyazlı paylar başlığı altında; pay sahibine, kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda ayrıcalık tanınması düzenlenmiştir. Pay sahibine, üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir hak tanınması durumunda imtiyazlı pay söz konusu olmaktadır. [\(Sayfa 8\)](#)

6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("KVKK"), Türkiye'de kişinin mahremiyetinin veri güvenliğinin sağlanması yoluyla korunması ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasların düzenlenmesi bakımından önemli bir düzenleyici çerçeve oluşturmuştur. [\(Sayfa 17\)](#)

Marka Tecavüzü Durumunda Açılacak Dava Türleri ve Sonuçları

Marka tecavüzü halinde açılacak davalar; tecavüzün tespiti, durdurulması ve önlenmesi şeklinde olup, hukuki sorumluluğun yanı sıra ayrıca SMK md. 30 ile cezai sorumluluk da öngörülmüştür. [\(Sayfa 24\)](#)

Hayvan Hakları ve Hukuki Statüleri

Hayvan hakları, günümüzde giderek daha fazla önem kazanan ve dikkat çeken bir konudur. İnsanlar, dünya üzerinde yaşayan diğer canlıların da haklara sahip olduğunu kabul etmeye başladıkça, hayvan hakları konusu daha da ön plana çıkmaktadır. Hayvan hakları, hayvanların yaşam hakkı, refahı ve özgürlüğü gibi temel kavramları içerir. [\(Sayfa 30\)](#)

Güncel Haberler

Milletlerarası Tahkim Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ 07.03.2024 Tarihinde Resmî Gazete'de Yayımlandı! [\(Sayfa 11\)](#)

Rekabet Kurumu'nun İşgücü Piyasasına Yönelik Centilmenlik Anlaşmaları Nedeniyle Teşebbüsler Hakkında Yürüttüğü Soruşturma Neticelendi! [\(Sayfa 11\)](#)

Anayasa Mahkemesi, Devletin Yükümlülükleriyle Bağdaşmayan Ücretli Yıllık İzin Hakkına İlişkin Kuralın Anayasaya Aykırı Olduğuna Hükmetti! [\(Sayfa 21\)](#)

Anayasa Mahkemesi 20.03.2024 Tarihli Kararında, Profesörlüğe Yükselme İçin Beş Yıl Süreyle Gelir Getirici Etkinlikte Bulunmama Şartının Özel Hayata Saygı Hakkının İhlal Edildiğine Hükmetti! [\(Sayfa 21\)](#)

Gemi Adamları İşe Bedeli 230 Lira Oldu! [\(Sayfa 21\)](#)

İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik! [\(Sayfa 32\)](#)

Seçim Faaliyetlerinde Kişisel Verilerin Korunması

Kişisel verilerin korunması ise günümüzde dijital dünyanın vazgeçilmez bir konusu haline gelmiştir. Özellikle seçim faaliyetleri gibi önemli süreçlerde, bu koruma daha da kritik hale gelmektedir. [\(Sayfa 4\)](#)

8. Yargı Paketi ile Getirilen Birtakım Değişikliklerin Hukuki İncelemesi

8. Yargı Paketi, 12.03.2024 tarihli ve 32487 sayılı Resmî Gazete'de yayımlandı. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve diğer bazı kanunlarda köklü değişiklikler yapıldı. [\(Sayfa 12\)](#)

Bir İşin Yapılmasına veya Yapılmamasına İlişkin İhlâmların İcrasına Muhalefet Edenlerin Cezası

Türk Hukuk Sisteminde; para ve teminat alacaklarının haricinde, bir işin yapılması veya yapılmamasına ilişkin ilâmlar icra takibine konu olabilmekte olup bunlar 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun ("İİK") 30. maddesinde düzenlenmiştir. [\(Sayfa 22\)](#)

Devre Mülk ve Devre Mülk Sözleşmelerinde Tüketicinin Cayma Hakkı

Devre mülk, bir taşınmaz üzerinde birden çok kişinin dönemsel olarak yararlanmasına olanak sağlayan özel bir taşınmaz mülkiyeti şeklidir. Kavramın temelinde ortak kullanım ve müşterek mülkiyet yatmaktadır. [\(Sayfa 27\)](#)

FRANCHİSE SÖZLEŞMESİNDE DENKLEŞTİRME TALEBİ

1. FRANCHİSE SÖZLEŞMESİ, TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

Franchise Sözleşmesinin mevzuat ve uygulamada yapıldığı şekliyle birkaç farklı tanımı bulunmaktadır. Franchise Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 3/b maddesinde franchise sözleşmesini:

"Franchise verenin, franchise alana doğrudan veya dolaylı mali katkı karşılığında belirli türden mal veya hizmetleri pazarlaması amacıyla bir franchise kullanılması hakkını verdiği ve en azından; 1) Ortak bir marka veya işletme adının kullanılması ve tesislere ve/veya ulaşım araçlarına yeknesak bir görünüm verilmesi; 2) Franchise veren tarafından franchise alana know-how aktarılması; 3) Franchise alanın anlaşma süresince franchise veren tarafından sürekli olarak ticari ve teknik açıdan desteklenmesi; yükümlülüklerini içeren bir anlaşma"

olarak tanımlamıştır. Öğretide ise:

"İmtiyaz verenin belirli ya da belirsiz bir süreyle, imtiyaz alana, tescilli bir ticari marka veya hizmet markasını kullanması için yetki vermesidir."

yahut

"Genel olarak, bir kimsenin (franchise veren) diğer bir kimseye (franchise alan), kendi sistemini kullandırmak suretiyle üretim, işletme veya pazarlama faaliyetlerini yürütme yetkisini konu edinen ve karşılıklı yükümlülükler içeren sürekli bir ilişki"

şeklinde tanımlanmaktadır. [1]

Franchise sözleşmesi iki tarafa borç yükleyen, sürekli borç ilişkisi doğuran, ivazlı, sui generis isimsiz ve tipik bir çerçeve sözleşme niteliğindedir. Franchise sözleşmesi kanunda düzenlenmemiş olup sözleşme serbestisi ilkesi çerçevesinde uygulamada doğmuş ve gelişmiş bir sözleşme türüdür. İçeriğinde satış, kira, hizmet, vekalet, acentelik, lisans, bayilik gibi çok çeşitli sözleşmelerin özelliklerini barındırmasına karşın bunların üzerinde kendine özgü bir sözleşme tipidir.

Tam iki taraflı-sinallagmatik bir sözleşme olması ise Franchise alanın temelde ücret ödeme borcu, Franchise verenin ise ticari değerlerini, marka, lisans, patent ve tasarım gibi sınai mülkiyet haklarını kullandırma borcu altında olmasından kaynaklanmaktadır. Bu ilişki sözleşme süresi boyunca devamlılık arz etmekte olup hukuki tasnifte sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşme olarak anılmaktadır.

2. FRANCHİSE SÖZLEŞMESİNDE TARAF-LARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Belirttiğimiz üzere Franchise sözleşmesi iki tarafa borç yükleyen bir sözleşme olup tarafların bundan doğan hak ve yükümlülükleri bulunmaktadır.

Doktrinde yapılan açıklamalar doğrultusunda; Franchise verenin:

1. Sözleşme öncesi bilgilendirme,
2. Franchise sistemini (ticari değerlerini) kullandırma (marka, unvan, know-how),
3. Franchise alanı koruma ve destekleme, şeklinde borçları bulunmaktadır. Franchise alanın ise;

1. Mal ve/veya hizmetin sürümünü bizzat yapma,
2. Franchise sistemini kullanma,
3. Talimatlara uyma ve denetimlere katlanma,
4. Ücret ödeme,
5. Sadakat (rekabet etmeme, sır saklama, bilgi ve hesap verme borcu) şeklinde borçları bulunmaktadır.

3. FRANCHİSE SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ

"Franchise sözleşmesinin sona ermesinin taraflar bakımından birtakım sonuçları bulunmaktadır. Bunlar: franchise alan açısından maddi olmayan malları kullanmama ve iade borcu ile rekabet yasağı sözleşmesi yapılmış ise rekabet etmeme borcu, franchise veren açısından ise sözleşme konusu malları geri alma, giriş ücretinin iadesi borcu ve şartları oluşturduğu takdirde denkleştirme talebinin ödenmesi borcudur." [2]

Sözleşmenin sona ermesi ile birlikte franchise verene ait tüm lisans, unvan, marka gibi unsurların franchise alanca kullanımının sonlandırılması gerekmektedir. Sözleşmenin sona ermesi halinde kullanımına son verilmesi gereken hususlardan biri de know-how olarak nitelendirilen, franchise sahibinin sahip olduğu teknik bilgi birikimidir. Bunun sonlandırılmasının takibi her ne kadar uygulamada kolay görünmese de Franchise verenin kendine has olan ve Franchise alanın bu sözleşmesel ilişkiyi kurmasına neden olan özgün değerlerin pratikte kullanımının sonlandırılmış olması gerekmektedir.

“Franchise sözleşmesinin sona ermesine rağmen, franchise alanın franchise sistemini oluşturan maddi olmayan malları kullanmaya devam etmesi, hukuki ve cezai sorumluluğunun doğmasına yol açar. Eğer franchise alanın kullanmaya devam ettiği fikri ve sınai haklar tescilli ise SMK hükümleri, tescilli değilse TTK’nın haksız rekabete ilişkin hükümleri uygulama alanı bulur. Diğer taraftan franchise alan bu borca aykırı davrandığı takdirde TBK hükümleri uyarınca sorumluluğuna gidilebilmesi de mümkündür.” [3]

Franchise verenin ise sözleşme sona erdiğinde sözleşme sonrası dürüstlük kuralı çerçevesinde franchise alanın elindeki malları geri alarak işletme tasfiyesine yardımcı olma ve belli şartların sağlanması durumunda denkleştirme talebi borcu bulunmaktadır.

4. FRANCHİSE ALANIN DENKLEŞTİRME TALEBİ VE ŞARTLARI

Denkleştirme tazminatı, uygulamada portföy tazminatı, müşteri çevresi tazminatı gibi isimlerle de anılmakta olup Kanunumuzda TTK 122. Maddesi ile birlikte “denkleştirme istemi” olarak anılmaktadır. Denkleştirme talebi hukukumuzda Avrupa Birliği’ne adaylık sürecinde AB Müktesebatı ile uyumluluk adımları kapsamında da getirilmiştir.

Franchise Alan tarafça denkleştirme talep edilebilmesi için şu şartların gerçekleşmiş olması gerekmektedir:

1. Sözleşmenin denkleştirme talep edilebilecek şekilde sona ermesi,
2. Franchise verenin kazandırılan müşterilerden menfaat elde etmeye devam etmesi,
3. Franchise alanın gelir kaybına uğraması,
4. Denkleştirme ödenmesinin hakkaniyete uygun düşmesi,
5. Talebin franchise sözleşmesinin sona ermesinden itibaren bir yıl içinde ileri sürülmesi,
6. Franchise alana tekel hakkının tanınmış olması

halleridir.

Denkleştirme istemini düzenleyen Türk Ticaret Kanunu 122. Maddesi 1. Fıkrasında istemin şartları düzenlenmiş olup şöyledir:

“(1) Sözleşme ilişkisinin sona ermesinden sonra;
a) Müvekkil, acentenin bulunduğu yeni müşteriler sayesinde, sözleşme ilişkisinin sona

ermesinden sonra da önemli menfaatler elde ediyorsa,

b) Acente, sözleşme ilişkisinin sona ermesinin sonucu olarak, onun tarafından işletmeye kazandırılmış müşterilerle yapılmış veya kısa bir süre içinde yapılacak olan işler dolayısıyla sözleşme ilişkisi devam etmiş olsaydı elde edeceği ücret isteme hakkını kaybediyorsa ve

c) Somut olayın özellik ve şartları değerlendirildiğinde, ödenmesi hakkaniyete uygun düşüyorsa, acente müvekkilden uygun bir tazminat isteyebilir.”

Sözleşmenin her türlü feshinde denkleştirme talebinde bulunulması mümkün olmayıp TTK 122/3 gereğince franchise alan tarafından fesih haklı nedenle yapılmamış yahut franchise alanın kusuru sebebiyle franchise veren tarafından fesih yapılmış ise bu durumda hakkaniyet ve dürüstlük kuralı gereği denkleştirme isteminde bulunulmasına olanak yoktur:

“(3) Müvekkilin, feshi haklı gösterecek bir eylemi olmadan, acente sözleşmeyi feshetmişse veya acentenin kusuru sebebiyle sözleşme müvekkil tarafından haklı sebeplerle feshedilmişse, acente denkleştirme isteminde bulunamaz.”

TTK m. 122 f. 1’de acentenin, işbu yazımız bakımından franchise alanın denkleştirme isteminde bulunabilmesi için öngörülen diğer bir koşul, franchise verenin franchise alanın bulmuş olduğu yeni müşteriler sayesinde sözleşme ilişkisinin sona ermesinden sonra da önemli menfaatler elde etmesidir. Buna göre, franchise alanın denkleştirme talebinde bulunabilmesi için, franchise verene yeni müşteriler kazandırması ve sözleşme ilişkisinin sona ermesinden sonra da bu yeni müşterilerden franchise verenin önemli menfaatler elde etmesi gereklidir. Yeni müşteriler kavramı doğasında süreklilik arz etmekte olup franchise alanın kazandırdığı tek seferlik müşteriler bu tazminatın doğumu bakımından yeterli olmamaktadır.

Yaratılan imaj sonucunda franchise verenin bu ilişki nedeniyle tabiri caiz ise yeni bir ticari kapısının aralanmış olması gerekmektedir. İstem hukuki amacında franchise verenin elde ettiği maddi kazançlara karşılık franchise alanın bu kazançtan yoksun kalmasının hakkaniyet bakımından uygun olmaması ve menfaat dengesinin kurulması niyeti yattığından franchise verenin kazanç sağlamadığı senaryoda franchise alanın da menfaat sağlamaması hükmün ruhu gereğidir. Denkleştirme isteminin bir diğer koşulu olan franchise

alanın franchising sözleşmesinin sona ermesi nedeniyle bir ücret kaybına uğraması da yine bu menfaat dengesinin korunması amacına hizmet etmektedir.

“Denkleştirme isteminin hakkaniyet koşuluna ilişkin olarak ise Franchise alana ödenecek denkleştirme miktarının, franchise verenin menfaatinden veya franchise alanın sözleşmenin sona ermesi nedeniyle uğradığı ücret kaybından fazla olmaması gerekir. Bu nedenle, hakkaniyete uygun olması koşulunun diğer koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespiti yapılmadan değerlendirilmesi gerekir.” [4]

Netice itibarıyla görülmektedir ki franchise sözleşmesinde taraflar karşılıklı olarak birtakım hak ve yükümlülükler çerçevesinde ticari faaliyet yürütmekte olup her iki taraf da bu ilişkiden yarar sağlamaktadır. Sözleşmenin yasal gerekler çerçevesinde sona ermesi halinde tarafların menfaat dengesinin korunması amacıyla AB müktesebatına uyum sürecinde Kanunumuza denkleştirme tazminatı kurumu eklenmiş olup acente ve benzeri sözleşmelerde bu kurum uygulama alanı bulmuştur.

Temelini menfaat dengesini sağlamak üzere dürüstlük kuralından alan bu istemin Kanun’da sayılmış bir kısım şartlara bağlı olması nedeniyle her durum ve koşulda talep edilebilmesi mümkün değildir. İşbu yazımızda Franchise Sözleşmesi kısaca izah edilerek denkleştirme isteminde bulunulabilmesi için Kanun’un aramış olduğu şartlar genel itibarıyla izah edilmiştir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Gamze Nur Şan](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. M. Zahid DOĞANAY, “Franchise Sözleşmesinde Denkleştirme Talebi, Adalet Yayınları, 2021, Ankara, s.31-32.
2. M. Zahid DOĞANAY, “Franchise Sözleşmesinde Denkleştirme Talebi, Adalet Yayınları, 2021, Ankara, s.87.
3. M. Zahid DOĞANAY, “Franchise Sözleşmesinde Denkleştirme Talebi, Adalet Yayınları, 2021, Ankara, s. 89.
4. Bahar ŞİMŞEK, “Franchising Sözleşmesi” İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015 s. 346.

SEÇİM FAALİYETLERİNDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

Kişisel veri kavramı günümüzde sıklıkla duyduğumuz ve önemi giderek artan bir kavram olup 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda Kişisel veri, kimliği belirli ya da belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanmıştır. Kişisel verilerin korunması ise günümüzde dijital dünyanın vazgeçilmez bir konusu haline gelmiştir.

Özellikle seçim faaliyetleri gibi önemli süreçlerde, bu koruma daha da kritik hale gelmektedir. Seçim süreçleri, demokratik bir toplumun temel taşlarından biridir ve bu süreçte bireylerin kişisel verilerinin korunması büyük önem taşır. Kişisel verilerin kötüye kullanılması, seçim sonuçlarını etkileyebilir ve demokratik süreçlere zarar verebilir. Bunun dışında bireylerin kişisel verilerinin kötü niyetli üçüncü kişilerin eline geçmesi halinde istenmeyen sonuçlar doğacaktır. Seçim faaliyetleri süresince kamu kurumları ve siyasi partilerce kişisel verilerin işlenmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle seçim sürecinde kişisel verilerin korunması konusunda dikkatli olmak ve gerekli önlemleri almak hayati önem taşır. Kişisel Verileri Koruma Kurumu'nun yayınladığı rehber, bu bağlamda büyük önem taşımaktadır.

1- Seçim Faaliyetleri Kapsamında Veri Sorumlusu Olarak Kabul Edilen Kişi Ya Da Kurumlar

Seçim faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması kapsamında öncelikle veri sorumlusunun tanımını yaparak kim ya da kimlerin veri sorumlusu olabileceğinden bahsedeceğiz. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanun'un 3'üncü maddesinde veri

sorumlusu, "Kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi" olarak tanımlanmaktadır. Seçim faaliyetlerinde YSK, siyasi partiler ve bağımsız adaylar veri sorumlusu olarak nitelendirilmektedirler.[1]

Yüksek Seçim Kurulu, 7062 sayılı Yüksek Seçim Kurulunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'u kendisine yüklediği görev doğrultusunda seçim faaliyetleri sürecinde veri işleyen konumundadır.[3]

Kişisel Verileri Koruma Kanunu 28/2c maddesi "*Kişisel veri işlemenin kanunun verdiği yetkiye dayanarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması.*" hükmüne yer vermiş ve bu Kanunun amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak kaydıyla veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen 10. maddesi, zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç, ilgili kişinin haklarını düzenleyen 11. ve Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünü düzenleyen 16. maddeleri aşağıdaki hâllerde uygulanmaz demek suretiyle kişisel veri işleminin, kanunun verdiği yetkiye dayanarak yapılması halinde sorumluluğun gündeme gelmeyeceği düzenlenmiştir.

Bu durumda, Anayasa ve ilgili diğer Kanunlarda verilen yetki ile seçimlerin yönetim ve denetiminden sorumlu olan YSK'nın seçim faaliyetleri kapsamında

işlediği kişisel veriler bakımından söz konusu istisna kapsamında olduğu ve Kanun'un aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen 10. maddesi, zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç, ilgili kişinin haklarını düzenleyen 11'inci ve Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünü düzenleyen 16. maddelerinin YSK'nın seçimlerin yönetim ve denetimi kapsamındaki faaliyetleri bakımından uygulanmayacağı değerlendirilmektedir. Ancak, ilgili istisna Kanun'dan kısmi bir istisna hali olup Kanun'un diğer hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

Siyasi partiler, başta 2820 sayılı Kanun olmak üzere ilgili kanunlar gereğince kuruluş, üyelik, seçimlerde aday belirleme faaliyetleri, yetkili organlarının seçimi ve bunların ilgili mercilere bildirim vb. işlemler kapsamında kişisel verileri işlemekte, bu verileri yine ilgili hükümler çerçevesinde aktarabilmekte olup siyasi partiler de Kanun kapsamında veri sorumlusudur. [5]

Bağımsız adaylar da seçim süreçlerinde kişisel veriler üzerinde Kanun'un 3'üncü maddesinde tanımlanan "kişisel veri işleme" faaliyetlerinde bulunmaları durumunda, Kanun kapsamında veri sorumlusu olarak değerlendirilebilecektir.

2- Kişisel Verilerin İşlenmesi Bakımından İlgili Kişi Kavramı

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinde, ilgili kişi, "Kişisel verisi işlenen gerçek kişi" olarak tanımlanmıştır. Bu bakımdan seçim faaliyetleri kapsamında ilgili kişi grupları, seçmenler başta olmak üzere seçim süreçlerinde kişisel verileri işlenen gerçek kişilerdir.

3- Kişisel Verilerin İşlenmesi Süreci

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 3. maddesinde kişisel verilerin işlenmesi "Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlem" olarak tanımlanmıştır.[2]

Öncelikle belirtmekte fayda vardır ki kişisel verilerin hukuka uygun işlendiğinden söz edebilmek için, kişisel verilerin Kanun'da düzenlenen işleme şartlarına uygun şekilde işlenmesi gerekmektedir.

Kanun'un "Kişisel Verilerin İşlenme Şartları" başlıklı 5. maddesinin 1 numaralı fıkrasında kişisel verilerin ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemeyeceği, 2 numaralı fıkrasında ise Kanunlarda açıkça öngörülmesi, fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması, bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması, veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması, ilgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması, bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlenmesinin zorunlu olması ve ilgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması şartlarından birinin varlığı hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerin işlenmesinin mümkün olduğu hükümleri yer almaktadır.

Kanun'un 6. maddesinde "Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenme Şartları" yer almakta olup özel nitelikli kişisel veriler maddenin 1 numaralı fıkrasında "Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir." olarak tanımlanmıştır. Anılan maddenin 2 numaralı fıkrasında özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesinin yasak olduğu; 3 numaralı fıkrasında ise birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel verilerin kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebileceği; sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel verilerin ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanın planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebileceği düzenlenmektedir.

Öte yandan seçim süreçlerinde bazı hal-lerde kişisel verilerin aktarılması da söz konusudur.

Aktarıma ilişkin hükümler Kanun'un 8'inci maddesinde düzenlenmiş olup buna göre;

"1) Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın aktarılamaz.

2) Kişisel veriler;

a) 5. maddenin ikinci fıkrasında,

b) Yeterli önlemler alınmak kaydıyla, 6. maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlardan birinin bulunması hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın aktarılabilir.

3) Kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır."

Bu düzenlemeler ile kişisel verilerin, ilgili veri sorumluları tarafından hangi şartlar altında işlenebileceği hüküm altına alınmıştır.

4- Yüksek Seçim Kurulu ve İlgili Kurumlar Tarafından İşlenen Ya Da Aktarılan Kişisel Verilere İlişkin İşleme Şartları

Yüksek Seçim Kurulu tarafından ilgili mevzuat hükümlerine göre işlenen ve aktarılan kişisel verilerin bir bölümü Kanunda düzenlenen hukuka uygunluk nedenlerinden "Kanunlarda Açıkça Öngörülme" kapsamına girmektedir. Bu durumda ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel veriler işlenebilir. Örneğin;

1- Seçmen kütüğünde işlenen kişisel bilgiler: Seçmenin adı, soyadı, doğum yılı, oturduğu yer adresi vd.

2-Seçmen kütüklerinin muhtarlıklarda askıya çıkarılması: Seçmen kütüğündeki yanlışlıkların veya eksikliklerin giderilmesi amacıyla halka açık bir biçimde muhtarlıklarda askıya çıkarılan listeye askı listesi denir. Bu listede seçmenlere ait ad, soyad, adres vb. kişisel veriler yer almaktadır.

3- Seçmen bilgi kâğıdı: Seçmen kütüğünde kayıtlı her seçmen için, seçmene hangi seçim bölgesinde, kaç numaralı sandıkta oy vereceğini, seçmen sıra numarası ve diğer bilgileri bildirmek amacıyla hazırlanan seçmen bilgi kâğıdı, seçim çevrelerinin özelliklerine göre YSK tarafından tespit edilen esaslara göre dağıtılır.

4- Seçmen kütüğünün ilgililere verilmesi: Seçmen kütükleri; seçimlere katılma yeterliliğini taşıyan siyasi parti merkezlerince yahut yetkilendirilmiş il veya ilçe başkan-

larınca, talep edildiğinde; YSK tarafından belirlenen gideri Maliye veznesine yatırılmak ve makbuzu ibraz edilmek kaydı ile, bir seçim döneminde iki defadan fazla olmamak üzere ilçe seçim kurulu başkanınca, bilgisayar ortamında veya liste düzeyinde imza karşılığında, istek sahibine verilir.

Bunlar kişilerin açık rızası aranmaksızın veri sorumlusu tarafından işlenebilmektedir.

Yüksek Seçim Kurulu mevzuat hükümleri çerçevesinde "Özel nitelikli kişisel veri" de işlemektedir. YSK tarafından işlenen özel nitelikli kişisel verilerin bir bölümü, örneğin ceza mahkumiyeti bilgisi veya kişilerin siyasi düşüncesinin ortaya çıkmasına neden olabilecek nitelikteki kişisel verileri, 6698 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen "sağlık ve cinsel hayat dışındaki verilerin, Kanunlarda öngörülen hal-lerde ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenmesi mümkündür" hükmü gereği, açık rıza aranmaksızın işlenebilmektedir.

Örneğin Milletvekili seçimleri, yerel seçimler veya Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde adaylar, ilgili Kanunlarda belirtilen şekillerde ve sürelerde ilan edilmektedir. Bunun dışında Yüksek Seçim Kurulu oy kullanamayacak durumda olanların ve seçmen olamayacakların belirlenmesi amacıyla Adalet Bakanlığı'ndan bilgi alabilmektedir.

298 sayılı Kanun'un 7. maddesinde düzenlenen "Oy Kullanamayacak Olanlar" arasında "Ceza İnfaz Kurumlarında Hükümlü Olarak Bulunanlar" yer almaktadır.[4] Öte yandan aynı Kanun'un 8. maddesinde "Seçmen Olamayanlar" ilişkin hüküm düzenlenmiş olup "kısıtlı olanlar" ve "kamu hizmetinden yasaklı olanlar" seçmen olamamakta olup söz konusu kişilerin belirlenmesi sürecinde YSK tarafından Adalet Bakanlığı'ndan bilgi temin edilerek elde edilen kişisel veriler işlenmektedir.

Diğer yandan, YSK tarafından işlenen bazı özel nitelikli kişisel veriler ise, engellilik verisinde olduğu gibi sağlık verisi de içermektedir. Bu durumda söz konusu aktarımın, Kanun'un kişisel verilerin aktarılmasını düzenleyen 8. maddesinin 3 numaralı fıkrasında yer alan "Kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır." hükmü uyarınca gerçekleştirildiği değerlendirilebilir.

Bu duruma örnek olarak engelli seçmenlerin oy kullanmalarının kolaylaştırılması: “...Engelli seçmenlerin oy kullanmalarını kolaylaştıracak her türlü tedbiri almak...” hükmünü yerine getirmek üzere YSK tarafından gerçekleştirilen engelli verisine ilişkin kişisel veri işleme faaliyetleri gösterilebilir.

5- Siyasi Partiler Tarafından İşlenen Kişisel Verilerin İşlenme Şartları

Siyasi Partiler tarafından ilgili mevzuat hükümlerine göre işlenen ve aktarılan kişisel verilerin bir bölümü 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 5. maddesinin 2 numaralı fıkrasında hukuka uygunluk nedenlerinden a bendinde yer alan “Kanunlarda Açıkça Öngörülme” ve ilgili kişinin ilgili kişinin özel nitelikli kişisel verisi olan “Siyasi Düşüncesinin İşlenmesine neden olan kişisel veri işleme faaliyetleri bakımından ise Kanun’un 6. maddesinin 3 numaralı fıkrasında yer alan “Sağlık ve cinsel hayat dışındaki verilerin, Kanunlarda öngörülen hallerde ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenmesi mümkündür” hükmü gereğince işlenebilmektedir. Bu durumda, ilgilinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerin işlenmesi mümkün olmaktadır. Örneğin:

1- Siyasi Partilerin kuruluş bildiri ve belgelerinde yer alan kurucuların adı, soyadı, öğrenim durumları ve meslekleri vb. gibi bilgiler.

2- Siyasi partiye kayıtlı üyelerin bilgilerinin yer aldığı listeler de Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tutulan sicilde yer alır ve bu bilgiler kişilerin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Yine siyasi partiler tarafından ilçe teşkilatlarının kendi çevrelerindeki üyelerini partiye giriş çıkış tarihleri ve üye hakkında diğer bilgileri içeren kayıt defterlerinin oluşturulması bir diğer kişisel verilerin rıza aranmaksızın işlenebileceği halere örnek olarak gösterilebilir.

3- Parti adaylarının tespiti: Siyasi partiler, milletvekilliği genel veya ara seçimlerinde, adaylık için müracaat eden ve adaylığı uygun bulunanlar arasından, adayların tespitini; serbest, eşit, gizli oy, açık tasnif esasları çerçevesinde, tüzüklerinde belirleyecekleri usul ve esaslardan herhangi biri veya birkaçı ile yapabilirler.

Bu kapsamda hazırlanan listeler siyasi parti yönetim kurulu ve ilçe seçim kurulu binaları önüne asılır. Bu listelerde yer alan kişisel bilgiler de kişilerin rızası aranmaksızın işlenebilmektedir.

4- Sandık kurulu üyelikleri aşağıdaki şekilde belli edilir:

a) İlçe seçim kurulu başkanı, o seçim çevresinde seçime katılan ve ilçede teşkilatı bulunan siyasi partilerden, son milletvekili genel seçiminde o ilçede en çok oy almış olan beş partiye, her sandık için birer asıl ve birer yedek üye adını beş gün içinde bildirmelerini tebliğ eder. Bu yoldan tespit edilen sandık kurulu üye sayısı beşten az olduğu takdirde, eksik kalan üyelükler, aynı şartları taşıyan diğer siyasi partilerden, aldıkları oyların büyüklük sırasına göre, aynı usulle tamamlanır. Oylarda eşitlik halinde ad çekilir.

5- Basın, iletişim araçları ve internette propaganda: Seçime katılan siyasi partiler ve bağımsız adaylar, seçim propaganda süresinin sona ermesine kadar, yazılı basında ilan ve reklam yoluyla veya internet sitesi açarak sözlü, yazılı veya görüntülü propaganda yapabilirler. Vatandaşların, elektronik posta adreslerine gönderilecek mesajlarla, taşınabilir veya sabit telefonlarına sesli, görüntülü veya yazılı mesaj göndermek suretiyle propaganda yapılamaz. Siyasi partilerin kendi üyelerine gönderdiği sesli, görüntülü veya yazılı mesajlar her zaman serbesttir. Ancak siyasi partilerin sadece kendi üyelerine sesli, görüntülü veya yazılı mesajlar göndermek amacıyla kişisel veri olan iletişim verisini işlemesi mümkündür.

6- Bağımsız Adaylar ve Kişisel Verilerin İşlenmesi Şartları

Kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat kapsamında, bağımsız adayların vatandaşlara sesli, görüntülü veya yazılı mesajlar gönderemeyecekleri anlaşılmakta olup, bağımsız adayların vatandaşların kişisel verilerini bu amaçla işlememesi gerekmektedir. Ancak, bağımsız adayların propaganda yaşağı dışında başka amaçlarla kişisel veri işleme faaliyetleri halinde ilgili kişinin açık rızasının bulunması ya da işlenecek kişisel verinin niteliğine göre Kanun’un 5’inci ve 6’ncı maddelerinde belirtilen açık rıza dışı diğer veri işleme şartlarının bulunması gerekmektedir.

7- Veri Sorumlularının Yükümlülükleri

7.1. Aydınlatma Yükümlülüğü

Aydınlatma yükümlülüğü Kişisel Verilerin Korunması Kanunu madde 10’da düzenlenmiştir. Buna göre “Kişisel verinin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu ilgili kişilere, veri sorumlusunun kimliği, verile-

rin hangi amaçla işleneceği, işlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılacağı, kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi ile 11’inci maddede sayılan diğer hakları konusunda bilgi vermekle yükümlüdür.” Bu kapsamda YSK, Siyasi Partiler ve Bağımsız Adaylar tarafından kişisel verilerin işlenmesi sürecinde aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi gerekmektedir.

7.2. Veri Güvenliğine İlişkin Yükümlülükler

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na göre veri sorumlusunun, kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek, kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek, kişisel verilerin muhafazasını sağlamak amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır.

Bu kapsamda, seçim süreçlerinde kişisel veri işleyen tüm veri sorumlularının Kanun’un 12. maddesi kapsamında veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler uygun hareket etmeleri gerekmektedir.

7.3. Silme, Yok Etme, Anonim Hale Getirme Yükümlülüğü

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’na göre;

1- Bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir.

2- Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesine ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

3- Kişisel verilerin silinmesine, yok edilmesine veya anonim hâle getirilmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Kanun’un kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesine ilişkin bu maddesi kapsamında seçim süreçlerinde işlenen kişisel verilerin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması durumunda resen veya ilgili kişinin talebi üzerine ilgili veri sorumluları tarafından uygun yöntemler ile kişisel verilerin imha edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, verilerin saklanması için ilgili mevzuat ile getirilen düzenlemeler varsa söz konusu saklama süreleri esas alınmalı; bu yönde bir sürenin olmaması halinde kişisel veri işleminin amacı dikkate alınarak veri sorumluları tarafından resen belirlenecek saklama süreleri sonunda veriler imha edilmelidir.

8- Seçim Faaliyetleri Kapsamında Veri Sahibi İlgililerin Hakları ve Başvurabileceği Hukuki Mekanizmalar

Seçim faaliyetleri özelinde ilgili mevzuat ve Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında veri sahibi ilgililerin;

1- Her ne kadar YSK tarafından seçim faaliyetleri çerçevesinde işlenen kişisel veriler bakımından Kanun'un 28'inci maddesinin 2 numaralı fıkrasında yer alan istisna kapsamında zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç, ilgili kişinin haklarını düzenleyen Kanun'un 11'inci maddesi uygulama alanı bulmayacak olsa da, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un ilgili maddelerinde düzenlenen hükümlere göre seçmen kütüğünün düzenlenmesi, güncellenmesi faaliyetleri çerçevesinde ilgili kişiler seçmen kütüklerinde yer alan bilgiler bakımından düzeltme ve güncelleme talep edilebilir,

2- Kişisel verilerinde değişiklik olması halinde üyesi olduğu Partiyeye başvurarak kişisel verilerinin güncellenmesi talep edilebilir,

3- Kişisel verilerinin eksik veya yanlış işlenmiş olması halinde üyesi olduğu Partiyeye başvurarak kişisel verilerinin düzeltilmesini isteyebilmesi,

4- Daha önce üyesi olduğu siyasi partiden kişisel verilerinin işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması nedeniyle kişisel verilerin imhasını talep edilebilir ve bu kapsamda yapılan işlemlerin kişisel verilerin varsa aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteyebilmesi,

5- Kanun'un 11. maddesi kapsamındaki hakları ile ilgili olarak 13. maddesi uyarınca veri sorumlusuna, "Veri Sorumlusuna Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ"e uygun olarak başvuruda bulunabilmesi,

6- Kanun'un 13. maddesi uyarınca yapılmış olan başvurunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz bulunması veya 30 gün içinde başvuruya cevap verilmemiş

olması durumunda Kanun'un 14. maddesi uyarınca Kurul'a şikâyet hakkını kullanabilmesi,

7- Ayrıca hakları ihlal edilen kişilerin genel hükümlere göre tazminat hakkı saklı olup yargı yoluna başvurulabilmesi, mümkündür.

9- Sonuç

Seçim süreçlerinde seçmenlerin, adayların ve siyasi parti üyelerinin bilgilerinin toplanması, işlenmesi ve saklanması sırasında uyulması gereken kurallar Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili mevzuatta net bir şekilde ortaya konmaktadır. Aynı zamanda, seçim kampanyaları ve propaganda faaliyetleri sırasında kişisel verilerin nasıl kullanılması gerektiği konusunda da Kişisel Verileri Koruma Kurumu tarafından yayımlanan Rehber yol gösterici niteliktedir.

Bu doğrultuda Kişisel Verilerin Korunması sadece seçim sürecindeki siyasi aktörler için değil, aynı zamanda seçmenler için de önemli bir konudur. Seçmenler, kişisel verilerinin nasıl korunması gerektiği konusunda bilinçlenerek, haklarını ve mahremiyetlerini koruma konusunda daha bilinçli adımlar atabileceklerdir.

Sonuç olarak seçim süreçlerinde, son derece hassas ve önemli bir konu niteliğini haiz kişisel verilerin işlenmesi ve korunması süreçleri Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili diğer mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirilmelidir. Demokratik süreçlerin sağlıklı işlemesi için gereken bilinç oluşturulmalı ve seçim süreçlerinin daha şeffaf, adil ve güvenli bir şekilde gerçekleşmesine herkes katkıda bulunmalıdır.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Ebru Erkmen](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Seçim Faaliyetlerinde Kişisel Verilerin Korunması Rehberi
2. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
3. 7062 sayılı Yüksek Seçim Kurulunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
4. 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun
5. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASINA İLİŞKİN MEVZUAT KAPSAMINDA, BAĞIMSIZ ADAYLARIN VATANDAŞLARA SESLİ, GÖRÜNTÜLÜ VEYA YAZILI MESAJLAR GÖNDEREMEYECEKLERİ ANLAŞILMAKTA OLUP, BAĞIMSIZ ADAYLARIN VATANDAŞLARIN KİŞİSEL VERİLERİNİ BU AMAÇLA İŞLEMESİ GEREKMEKTEDİR.

ANONİM ORTAKLIKLARDA OYDA İMTİYAZLI PAYLARA İLİŞKİN SINIRLAMA VE SINIRLAMANIN İSTİSNASI

1. Giriş

TTK ile imtiyazlı paylar başlığı altında; pay sahibine, kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda ayrıcalık tanınması düzenlenmiştir. Pay sahibine, üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir hak tanınması durumunda imtiyazlı pay söz konusu olmaktadır. İmtiyazlı paylar iki maddeyle düzenlenmiştir, madde 478 ile genel olarak imtiyazlı pay tanımlanmış, madde 479 ile oyda imtiyazlı paylar tanımlanmıştır.

Oy hakkında imtiyaz, imtiyazın bir türü olarak belirli paylara, sermayeye katılma ölçüsünü aşarak diğer paylara kıyasla oy hakkının kapsam itibarıyla daha fazla sayıda ya da daha güçlü şekilde tanınmasıdır [1]. Oy hakkında imtiyaz ile pay sahibi sahip olduğu sermayeyi aşar şekilde etki sahibi olmaktadır. İmtiyaz tanınması ile sermaye-güç dengesinin bozulmasına imkan tanınmakta ancak bunun kötüye kullanılmasının engellenmesi amacıyla da sınırlama getirilmektedir [2].

Oy hakkında imtiyaza ilişkin 479. maddenin ikinci ve üçüncü fıkrası ile sınırlama getirilmiştir. İkinci madde ile getirilmiş olan sınırlamaya ilişkin ayrıca istisna düzenlenmiştir. Bu makalede madde 479/2 ile getirilen sınırlama ve istisnası kısaca incelenecektir.

2. Oyda İmtiyazlı Paylara İlişkin Sınırlama

TTK madde 479 ile getirilen oyda imtiyaz hakkı, madde gerekçesinde anonim şirketlerde kurumsallaşmanın sağlanması ile gerekçelendirilmiştir. Kanun maddesinin gerekçesinin bir kısmı şu şekildedir;

“Bir paya tanınan en çok onbeş oy hakkı sınırlaması iki halde ve ancak mahkeme kararıyla ve mahkeme kararında öngörülen hükümler çerçevesinde kalkar. Tasarı, Türk anonim şirketlerinin yapılanmalarını ve çalışma düzenlerini aile şirketi modelinden çıkarmayı ve kurumsallaştırmayı bir hukuk politikası olarak benimsemiştir. Kurumsallaştırma politikası, şirketlerin ömürlerinin, kurucuların veya onların altsoylarının ömürleri ile sınırlı olduğu inancını (anlayışını) değiştirmeye ve şirketlere devamlılık sağlamaya yöneliktir. Kurucu vefat edince şirket dağılmamalıdır. Kurumsallaştırma profesyonel yönetimi şart kılar. Profesyonel yönetim ise, şirketteki oy gücünden bağımsız yönetimdir. Profesyonel yönetimin gerçekleştirilmesinde oyda imtiyazlı paylar rol oynayabilir. Profesyonellere bırakılan küçük oranlı ancak oyda imtiyazlı paylar, mirasçılardan oy güçlerinin eseri olmayabilir. Zaten, her ülkenin sisteminden çıkarmak yolunda olduğu, kurumsal yönetim ilkelerine pek uymayan oyda imtiyazlı payların TK’da bırakılmasında kurumsallaştırma düşüncesi rol oynamıştır. Yoksa Tasarı oyda imtiyazlı paylarla yapay güç oluşturulması anlayışına kapalıdır ve 1:15 oranı da uzak olmayan bir gelecekte daha da düşürülebilir.”

Kanun koyucu, anonim şirketlerde kurumsallaşmanın sağlanmasında oyda imtiyazın bir araç olarak kullanılabilmesi kanaati ile hareket etmiş ve bu düzenlemenin aksine sonuç doğurmaması için bazı sınırlamalar getirmiştir.

Bu doğrultuda TTK madde 479/2 ile, bir paya tanınabilecek oy hakkı on beş ile sınırlandırılmıştır. Söz konusu sınırlama sermaye ile oy hakkı arasındaki dengeyi koruması amaçlanmıştır. Ancak aşağıda açıklanacak olduğu üzere kurumsallaşmanın gerektirmesi durumunda bu sınırlama-ya ilişkin istisna edilme imkanı tanımıştır.

3. Oyda İmtiyazlı Paylara İlişkin Sınırlamanın İstisnası

TTK madde 479/2 ile getirilmiş olan sınırlamanın istisna getirilmiştir. Bu istisnalar kurumsallaşmanın gerektirdiği haller ve haklı nedenlerin bulunmasıdır.

İstisna edilme kararı, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından verilir.

Kanun ile kurumsallaşmanın gerektirdiği haller istisna edilmeye gerekçe gösterilmiş ancak kurumsallaştırma kavramına ilişkin açıklama yapılmamıştır. Ancak kurumsal yönetime ilişkin tebliğ çıkartılmış olup tebliğ uyarınca kurumsallaştırma kavramının altı doldurulabilecektir. Kurumsal Yönetim Tebliğinde; kurumsal yönetim ilkeleri sayılmış olup düzenlenen kurumsal yönetim ilkeleri ile şeffaflık, âdillik (hakkaniyet/eşitlik/dürüstlük), sorumluluk ve hesap verilebilirlik amaçlanmaktadır. TTK madde 479 gerekçesinde oyda imtiyazın bu amaçlar doğrultusunda kanunda tutulduğu belirtilmiş ve yine bu amaçların gerektirmesi durumunda oyda imtiyaza ilişkin sınırlamanın kaldırılacağı düzenlenmiştir. Kurumsallaşmanın gerektirmesi durumu bu çerçevede incelenebilecektir.

İstisna edilme talebinin kurumsallaştırma sebebine dayanması durumunda mahkemeye kurumsallaştırma projesinin sunulması gerekmektedir.

Mahkeme tarafından proje incelenerek istisna edilme talebi hakkında karar verilecektir. Kurumsallaştırma projesinde; şirketin organizasyon şeması, uzun vadeli planlar risk yönetimi ve iç denetim mekanizmalarının neler olacağına yer verilmelidir [3].

Kurumsallaştırma projesi ile kurumsallaşmanın sağlanabileceği ve kurumsallaşmanın sağlanabilmesi için istisna edilmenin gerekliliği konusunda mahkemenin ikna edilmelidir. Mahkeme kurumsallaştırma açısından oyda imtiyaza ilişkin sınırlamanın kaldırılmasının gerekli olduğuna kanaat getirdiği takdirde istisna edilme kararı verecektir.

Haklı nedene dayalı olarak istisna talep edilmesi durumunda haklı nedeni ortaya koyan deliller ile mahkemeye başvurulmalıdır.

Mahkeme tarafından, ileri sürülen haklı neden olarak ileri sürülen olgunun mevcut olup olmadığı ve bu olgunun istisna edilmeye gerekçe oluşturup oluşturmadığı incelenecektir. Uygulamada sık rastlanılmadığından söz konusu istisna gerekçesi açısından örneklendirme yapma imkanı oluşmamıştır.

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ, E. 2014/6529, K. 2014/12954, T. 7.7.2014 ANONİM ŞİRKETTE OYDA İMTİYAZ (Eşit İtibari Değerdeki Paylara Farklı Sayıda Oy Hakkı Verilerek Tanınabileceği Bir Paya En Çok Onbeş Oy Hakkı Tanınabileceği- Kurumlaşmanın Gerektirdiği veya Haklı Bir Sebebin İspatlandığı Durumlarda Mahkemece En Fazla Oy Hakkı Sınırlamasından İstisna Kararı Verilebileceği)

ANONİM ŞİRKETLERDE BİR PAYA VERİLEBİLECEK EN FAZLA OY HAKKI (Bir Paya En Çok Onbeş Oy Hakkı Tanınabileceği- Onbeş Oy Hakkı Sınırlamasına Kurumlaşmanın Gerektirdiği veya Haklı Bir Sebebin İspatlandığı Durumlarda Yetkili ve Görevli Mahkemece İstisna Edilme Kararı Verilebileceği)

KURUMLAŞMA (Anonim Şirketlerde Bir Paya En Çok Onbeş Oy Hakkı Tanınabileceği- Kurumlaşma veya Haklı Bir Sebebin Varlığının İspatlanması Halinde Yetkili ve Görevli Mahkeme Tarafından Sınırlamadan İstisna Edilme Kararı Verilebileceği)

KARAR: Talep eden vekili, müvekkili şirketin payları borsada işlem gören halka açık anonim şirket olduğunu, müvekkili şirket paylarının A, B, C ve D grubu olmak üzere 4 pay nevine ayrıldığını, A, B, C grubu payların nama yazılı kurucu paylar, D grubu payların ise hamiline yazılı ve borsada işlem gören paylar olduğunu, A, B, C grubu payların %100 yabancı sermayeli M... Solutions Soğutma San. ve Tic. A.Ş.'ye ait olduğunu, şirket ana sözleşmesinin 19. maddesinin "e" bendi uyarınca A, B ve C grubu hisselerden her hissenin 50, diğer gruba ait hisselerden her birinin 1 oy hakkına sahip olduğunu, 6102 Sayılı TTK'nın 479/2. maddesi kapsamında 1 paya en çok 15 oy hakkının tanınabileceğini, bu sınırlamanın mahkeme kararı ile uygulanmayacağını, oyda imtiyazlı payların müktesep hak niteliğinde olduğunu, A, B, C grubu paylara sahip şirketin merkezinin Brezilya'da bulunduğunu, her kıtada ve 80 ayrı ülkede faaliyet gösterdiğini, yatırım kararı ve hisse alım koşullarının belirlenmesi, yapının korunması, bundan sonraki yatırım planlarının yapılması açısından bu grup hisseleri elinde bulunduran şirketin büyük öneme sahip olduğunu, bu oy imtiyazlarının aynı surette muhafaza edilmesinin şirketin yatırım planları ve ülkenin ekonomisi açısından önem arz ettiğini ileri sürerek, şirket ana sözleşmesinin 19. maddesinin "e" bendinde A, B ve C grubu nama yazılı paylara tanınan oy imtiyazlarının devamına yönelik olarak ihtiyati tedbir kararı verilmesine, müvekkili şirketin ana

sözleşmesinin 19. maddesinin "e" bendi gereği A, B ve C grubu nama yazılı paylara tanınmış oyda imtiyaz hakkının 6102 Sayılı TTK'nın 479/2. maddesinde düzenlenen sınırlamadan istisna edilmesine karar verilmesini istemiştir.

...TTK'nın 479/2. maddesi çerçevesinde imtiyazlı oy sınırlamasından istisna talebinin hukuki dayanakta yoksun olduğu gerekçesi ile talebin reddine karar verilmiştir. [4]

Yargıtay 11. HD., E. 2014/3120 K. 2014/11961 T. 24.6.2014

Davacı vekili, müvekkili şirketin paylarının İMKB'de işlem gördüğünü, halka açık bir şirket olduğunu, şirketin çıkarılmış sermayesinin 60.000.000 TL bulunduğunu, payların 600000 adetinin A grubu, 59400000 adetinin B grubu olduğunu, yönetim kurulu üyelerinin seçiminde A grubu payların her birinin 1000 oy hakkına, B grubu payların ise 1 oy hakkına sahip bulunduğunu, müvekkili şirketin iştirak yapı bakıldığında grup şirketlerinden Euro Sigorta A.Ş'nin %100'üne sahip olduğunu, yine Almanya'da kurulu Euro City Bank Şirketi'nin de %63,50 oranında hakim hissedarı bulunduğunu, 6102 sayılı TTK'nın 479. maddesi uyarınca imtiyazlı oyların kanun gereği 15 oy hakkına düşeceği amir hükmü karşısında müvekkili şirketin yönetim hakimiyetinin ciddi sorunlar ve sıkıntılarla karşı karşıya kalacağını, bu durumun sadece müvekkili şirketi değil grup şirketleri de etkileyeceğini ileri sürerek, bu sınırlamadan istisna

edilme kararı verilmesini talep ve dava etmiştir.

Mahkemece, iddia, benimsenen bilirkişi raporu ve dosya kapsamına göre, ana sözleşmenin 6/son maddesinde yazılı yönetim kurulu üyelerinin seçiminde A grubu pay sahibi ortağa tanınan oyda imtiyaz hakkının, TTK'nın 479/2. maddesi hükmü gereği sınırlandırılmadan istisna edilmesini gerektirecek haklı sebeplerin kanıtlanmadığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir. [5]

Kurumsal yönetim ile şeffaflık, âdillik (hakkaniyet/eşitlik/dürüstlük), sorumluluk ve hesap verilebilirlik ilkelerinin sağlandığı uzman yönetim kastedilmektedir.

Uzman yöneticiler, tarafından bağımsız şekilde yönetilmesi bazı durumlarda genel kurul tarafından engellenebileceğinden, sermayesi düşük olan uzman yöneticilerin oyda imtiyaz ile esas sermaye sahiplerinden bağımsız şekilde yönetimin yürütülebilmesi düzenleme amaçlarından biridir.

Halka açık anonim ortaklıklarda çok sayıda pay ve pay sahibi olması nedeniyle genel kurulda karar alınabilmesi ve uzman yönetimin sağlanabilmesi adına önemli bir araçtır.

Bu amaçlara ulaşılabilmesi sınırlamanın kaldırılmasını gerektirebilmektedir.

ÖNEMLİ

İstanbul 22. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 2014/1 E. ve 2014/13 K.

"Davalı şirket bir yatırım ortaklığı olup yatırım ortaklıklarına ilişkin SrPK m. 48/1 hükmüne göre 'yatırım ortaklıkları, sermaye piyasası araçları, gayrimenkul, girişim sermayesi yatırımları ile Kurulca belirlenecek diğer varlık ve haklardan oluşan portföyleri işletmek amacıyla, paylarını ihraç etmek üzere kurulan sabit veya değişken sermayeli anonim ortaklıklardır.'

Küçük yatırımcıların birikimlerinin değerini korumak ve onların güvenli gelir elde etmelerine yardımcı olmak amacıyla kurulan ve oluşturdukları portföyleri çeşitli yatırım araçlarına yatırmak suretiyle işleten yatırım ortaklıklarının ve ellerinde bulunan portföyün uzmanlarca ve ortaklığın diğer yatırımcı pay sahiplerinin şahsi menfaatlerinden uzak/bağımsız bir şekilde yönetilmesi, bu tarz ortaklıklara hâkim olan ilkelere en önemlisi teşkil etmektedir.

Portföy işletmek amacıyla kurulan ve halka açık olan dolayısıyla SPK'nın da denetimine tabi olan bu tür şirketlerde, kurumsallaşmanın oluşabilmesi için profesyonel bir yönetimin şart olması gerektiği de açıktır.

Hisselerin büyük bir kısmının halka açık olması nedeniyle, çoğunluğu oluşturan pay sahiplerinin bir araya gelerek ortak bir karar almaları ve profesyonel bir yönetim seçmeleri çok zor olasılık olduğundan, bu tür ortaklıklarda profesyonel yönetimin oluşturulabilmesi ve kurumsallaşmanın sağlanabilmesi ancak oyda imtiyazlı paylarla mümkün olabilmektedir.

Açıklanan tüm bu sebeplerle ve yine; davacı şirketin faaliyet konusu ve niteliği dikkate alındığında davacı şirketteki (A) grubu paylara tanınan oyda imtiyaza istisna kararı verilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır." [6]

4. Sonuç

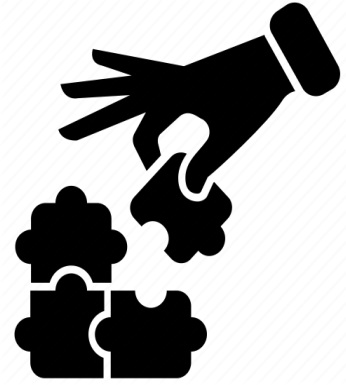
Oyda imtiyaz hakkı ile pay sahibine sermayesinden daha yüksek oranda yönetime katılma imkanın sağlanmıştır. Kanun koyucu, bu oyda imtiyazla anonim şirketlerde kurumsal yönetimin sağlanması amaçlandığını belirtmiştir.

Ancak söz konusu imtiyaz bu amacın aksine de kullanılabilecek olup bu durumun önüne geçilebilmesi amacıyla oyda imtiyaza bazı sınırlamalar getirmiştir.

Getirilmiş olan azami oy sınırı, oyda imtiyazın kurumunun sürdürülmesi ile aynı amaçla sınırlandırılmıştır. Kurumsal yönetimin sağlanması veya haklı neden bulunması durumlarında sınırlama kaldırılabilmektedir.

Ancak istisnanın uygulanmasında mahkemelere geniş bir takdir alanı bırakılması olmasının sakıncalı olduğu söylenebilecektir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Tuğbanur Akyıldız](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Tekinalp, Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2015, s. 86.
2. Ayтуğar, Bilge, Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz, İstanbul 2019, s. 23.
3. Ayтуğar, Bilge, Anonim Şirketlerde Oy Hakkında İmtiyaz, İstanbul 2019, s.357
4. <https://lib.kazanci.com.tr/kho3/ibb/files/11hd-2014-6529.htm>
5. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2014-3120-k-2014-11961-t-24-6-2014>
6. Anonim Ortaklıklarda Oyda İmtiyaz, Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Enes Savaş

MİLLETLERARASI TAHKİM ÜCRET TARİFESİ HAKKINDA TEBLİĞ 07.03.2024 TARİHİNDE RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANDI!

Milletlerarası tahkim ücret tarifesi hakkında tebliğ 07.03.2024 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlandı. Yayımlanan tebliğe göre;

21/6/2001 tarihli ve 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu uyarınca, taraflarla hakem veya hakem kurulu arasında ücretin belirlenmesi konusunda anlaşmaya varılamaz veya tahkim anlaşmasında ücretin belirlenmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmazsa ya da taraflarca bu konuda yerleşmiş milletlerarası kurallara veya kurumsal tahkim kurallarına yollama yapılmamışsa hakem veya hakem kurulunun alacağı ücret hususunda bu Tebliğ hükümleri uygulanır.

Hakemlerden birinin, bu Tebliğde düzenlenmeyen herhangi bir nedenle görevinin sona ermesi ile hukukî veya fiilî sebeplerle görevini zamanında yerine getirememesi nedeniyle çekilmesi veya tarafların bu yönde anlaşmaları ile hakemlik yetkisinin sona ermesi durumunda ve konusu para ile değerlendirilemeyen işlerde bu Tebliğ hükümleri uygulanmaz.

Tebliğde yazılı hakem ücreti, tahkim davasının açıldığı tarihten itibaren nihaî hakem kararı verinceye kadar yapılan dava ile ilgili iş ve işlemlerin karşılığıdır. Bu Tebliğe göre verilecek ücretler aşağıdaki Ücret Tablosuna göre hesaplanır.

ANLAŞMAZLIK KONUSU DEĞER	TEK HAKEM ÜCRETİ	3 VEYA DAHA FAZLA SAYIDA HAKEM ÜCRETİ
İlk gelen 500.000,00 TL için	% 5	% 8
Sonra gelen 500.000,00 TL için	% 4	% 7
Sonra gelen 1.000.000,00 TL için	% 3	% 6
Sonra gelen 3.000.000,00 TL için	% 2	% 4
Sonra gelen 5.000.000,00 TL için	% 1	% 2
10.000.000,00 TL'den yukarısı için	% 0,1	% 0,2

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/07.03.2024>

REKABET KURUMU'NUN İŞGÜCÜ PİYASASINA YÖNELİK CENTİLMENLİK ANLAŞMALARINI NEDENİYLE TEŞEBBÜSLER HAKKINDA YÜRÜTTÜĞÜ SORUŞTURMA NETİCELENDİ!

Rekabet Kurulu, ("Kurul") aralarında Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ve Ericsson Telekomünikasyon A.Ş.'nin de bulunduğu bilişim ve telekomünikasyon alanlarında faaliyet gösteren 8 şirketin işgücü piyasasına yönelik yapılan centilmenlik anlaşmalarına taraf olmak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ("Kanun") 4. maddesini ihlal ettiklerini tespit etmiştir.

Kurul, işbu şirketlerin işgücü piyasasında işveren sıfatıyla yer alan teşebbüslerin aralarındaki anlaşmalar kapsamında çalışan hareketliliğini kısıtlayan, çalışanların işverenler arasındaki istihdam transferini engelleyen, çalışan ücretlerinin baskılanmasına neden olan ve çalışma koşullarının rekabetçi ortam standartlarının altında kalmasını sağlayan hususlar hakkında centilmenlik anlaşması yapıp yapmadığı hakkında soruşturma yürütmüştür.

Yürütülen soruşturma neticesinde; Egem Bilgi İletişim Ticaret A.Ş., Ericsson Telekomünikasyon A.Ş., Etiya Bilgi Teknolojileri Yazılım Sanayi ve Ticaret A.Ş., Innova Bilişim Çözümleri A.Ş., i2i Bilişim Danışmanlık Teknoloji Hizmetleri ve Ticaret A.Ş., Netaş Telekomünikasyon A.Ş., Pia Bilişim Hizmetleri A.Ş., Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. ünvanlı teşebbüsler hakkından Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri ve yine Kanun'un 5. maddesi gereği bireysel muafiyetten yararlanamayacakları gerekçesiyle gayri safi gelirleri üzerinden idari para cezası uygulanması kararı vermiştir.

Sonuç olarak Kurul, emek faktörünün teşebbüsler arasında sağlıklı bir şekilde geçişinin sağlanmasının, işgücünün niteliğinin artması, refahın haksız bir biçimde işçiden işverene aktarılmasının engellenmesi hususunda yaptığı inceleme neticesinde yukarıda sayılan şirketlere adli para cezası uygulamıştır.

Kaynak: <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/isgucu-nihai.pdf>

8. YARGI PAKETİ İLE GETİRİLEN BİRTAKIM DEĞİŞİKLİKLERİN HUKUKİ İNCELEMESİ

7499 sayılı “Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, bir diğer adıyla 8. Yargı Paketi, 12.03.2024 tarihli ve 32487 sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı. Söz konusu yasa değişikliği ile birlikte, Türkiye’de hukuk alanında önemli bir adım atılarak; 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve diğer bazı kanunlarda köklü değişiklikler yapıldı. Hukuk alanında atılan bu önemli adımlar kapsamında işbu maddemizde, 8. Yargı Paketi ile getirilen değişiklikler incelenecektir.

1. 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler:

1.1. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun “Müddetler” başlıklı 19’uncu maddesi;

“Gün olarak tayin olunan müddetlerde ilk gün hesaba katılmaz.

Ay veya sene olarak tayin olunan müddetler ayın veya senenin kaçınıcı günü işleme-ye başlamış ise biteceği ay veya senenin aynı gününde ve müddetin biteceği ayın sonunda böyle bir gün yoksa ayın son gününde biter. Müddet, hafta olarak belirlenmiş ise başladığı güne son hafta içindeki karşılık gelen günde biter.

Bir müddetin sonuncu günü resmi bir tatil gününe rastlarsa, müddet tatili takibeden günde biter.

Müddet, son günün tatil saatinde bitmiş sayılır.”

şeklinde güncellenmiş ve altı çizili cümle ilgili maddeye eklenmiştir.

Söz konusu değişiklik; İcra ve İflas Kanunu’nda kanun yoluna başvuru süreleri hafta olarak belirlendiği için sürelerin daha açık ve adil bir şekilde belirlenmesi amaçlanmış, bu nedenle müddetler Hukuk Muhakemeleri Kanunu’ndaki hükümler ile uyumlu olacak şekilde düzenlenmiştir.

1.2. 2004 sayılı İcra İflas Kanunu’nun 309/p maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

“Tasdik veya ret kararına karşı borçlu ve tasdik duruşması sırasında itirazda bulun-

muş olan alacaklılar; tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde istinaf yoluna, istinaf incelemesi üzerine verilen karara karşı da tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde temyiz yoluna başvurabilir.

Tarafların itirazı ile istinaf ve temyiz mak-tu harca tâbidir.”

İlgili düzenleme ile hak arama özgürlüğü-nün daha etkin bir şekilde kullanılması için, İcra ve İflas Kanunu’nda yer alan kanun yollarına başvuru sürelerinin Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na uyumlu hale getirilmesi amaçlanmıştır.

1.3. Son olarak Kanun’un 364’üncü maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi de altı çizili cümle eklenerek; “Birinci fıkrada belirtilen kararlara karşı, tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde temyiz yoluna başvurulabilir; temyiz yoluna başvurma ve incelemesi Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre yapılır.” şeklinde değiştirilmiştir.

İlgili değişiklik ile İcra ve İflas Kanunu’na göre, bölge adliye mahkemesi hukuk dai-relerince verilen nihai kararlara karşı tem-yiz yoluna başvurulmasına yönelik sürede düzenleme yapılarak, kanun yoluna başvuru süresi Hukuk Muhakemeleri Ka-nunu ile uyumlu hale getirilmiştir.

Bu noktada önemine binaen belirtmek gerekir ki, ilgili düzenlemeler 12.03.2024 tarihli ve 32487 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmakla birlikte; 1 Haziran 2024 tarihinde yürürlüğe girecektir.

2. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler:

2.1. Anayasa Mahkemesi 22.03.2023 tarihli, 2022/105 E. ve 2023/54 K. sayılı kararıyla hükümlüye vasi atanmasını ve vasiliğin sona ermesini düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m.407 ve 471’in iptaline karar vermiş olup, bu karar 23.06.2023 tarihli ve 32230 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

8. Yargı Paketi ile de, söz konusu Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda Türk Medeni Kanunu’nda yer alan ilgili maddelerde değişikliğe gidilmiştir.

Bu kapsamda 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanacağını öngören 407’nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

“Kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişi, isteği üzerine kısıtlanırlar veya kendisine kayyım atanır.

Toplam beş yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişi, isteği bulunmasa dahi kişiliğinin veya malvarlığının korunması bakımından gerekli görülmesi hâlinde kısıtlanabilir. Cezayı yerine getirmekle görevli makam hapis cezasının infazına başladığını derhâl vesayet makamına bildirir.

Vesayet makamı karar vermeden önce hükümlüyü dinler.

Bu Kanunun kayyımlığa ilişkin hükümleri niteliğine uygun düştüğü ölçüde bu madde için de uygulanır.”

İlgili düzenleme ile özgürlüğü bağlayıcı ceza sebebiyle kısıtlanma kurumu değiştirilerek, ceza infaz kurumunda bulunma hali doğrudan kısıtlama nedeni olmaktan çıkarılmıştır. Buna göre, kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin kişinin kısıtlanması ancak kendi isteği ile mümkün olabilecektir; toplam 5 yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezasının infazı amacıyla ceza infaz kurumunda bulunan ergin bir kişinin, isteği bulunmasa dahi kişiliğinin veya mal varlığının korunması bakımından gerekli görülmesi halinde kısıtlanabileceği öngörülmüştür. Ancak Vesayet makamının karar vermeden önce her türlü hükümlüyü dinleme zorunluluğu bulunmaktadır.

Vasiliğin sona ermesini düzenleyen 4721 sayılı Kanunun 471'inci maddesi ise yeniden güncellenerek; özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûmiyet sebebiyle kısıtlı bulunan kişi üzerindeki vesayetin yalnızca hapis hâlinin hukuka uygun bir şekilde sona ermesiyle ortadan kalkacağına ilişkin hüküm genişletilerek, hapis halinin devamı halinde vasiliğin sona ermesine ilişkin birtakım düzenlemeler getirilmiştir.

Buna göre Hapis hâlinin devamı süresince de aşağıdaki şartların varlığı hâlinde vesayet hali sona erdirilebilecektir:

1. Toplam beş yıldan az olan hapis cezasının infazına bağlı olarak verilen kısıtlama kararları bakımından kişinin isteminin bulunması,

2. Toplam beş yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezasının infazına bağlı olarak verilen kısıtlama kararları bakımından kişinin talebi üzerine kişiliğinin veya mal varlığının korunması sebebinin ortadan kalkması.

Getirilen bu düzenlemeler ile hükümlü kişinin kendi iradesine üstünlük tanınarak, hükümlünün şahsi gözetimi ve mal varlığının idaresi adına özel hayatı ve mülkiyet hakkına ölçsüz müdahalenin önüne geçilmesi hedeflenmiştir.

2.2. Öncelikle belirtmek isteriz ki, Anayasa Mahkemesinin T: 25.01.2023, E: 2020/30, K: 2023/12 sayılı kararı ile; 4721 sayılı Kanunun 436. maddenin (6) numaralı bendinin "... ve gerektiğinde kişi, hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebilir." bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline, iptal hükmünün, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak

dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir (RG. 27.06.2023; S: 32234).

8. Yargı Paketi ile, AYM kararıyla iptal edilen cümle kanun maddesinden çıkarılmakla birlikte; ilgili AYM kararında tespit edilen hukuka aykırılığın giderilmesi amacıyla 436'ncı maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilerek kişi ve yakınlarına sağlık kuruluşuna yerleştirme kararına itiraz etme hakkı tanınmıştır.

"Resmî sağlık kurulu raporunun alınabilmesini temin amacıyla; kişinin vücudundan kan veya benzeri biyolojik örneklerle kıl, tükürük, trnak gibi örnekler alınabilir, kişiye gerekli tıbbi müdahaleler yapılabilir ve gerektiğinde kişi, hekim ön raporu üzerine en fazla yirmi gün süreyle sağlık kuruluşuna yerleştirilebilir. Hekim ön raporu üzerine verilen yerleştirme kararı derhâl ilgiliye ve yakınlarına bildirilir. İlgili veya yakınları, bu karara karşı bildirimden itibaren on gün içinde denetim makamına itiraz edebilir, yapılan itiraz kararın icrasını durdurmaz. İtiraz denetim makamınca ivedilikle karara bağlanır."

Söz konusu değişiklik ile hekimlerin vermiş olduğu sağlık kuruluşuna yerleştirme kararları denetime açılmıştır. Bu kapsamda ilgili kişi veya yakınları, verilen yerleştirme kararına karşı itirazda bulunma hakkına sahip olmakla birlikte, yapılan itiraz, kararın icrasını durdurmayacaktır.

Bununla birlikte hak kaybının önlenmesi amacıyla söz konusu itirazın ivedilikle değerlendirilmesi öngörülmüştür. Bu itibarla itiraz süreci, denetim makamınca ivedilikle karara bağlanacak ve sonuç ilgili kişiye bildirilecektir. Bu düzenleme, AYM kararı kapsamında kişilerin sağlık haklarının ihlal edilmesinin önüne geçmek ve yargı süreçlerini daha etkin hale getirmek amacıyla yapılmıştır.

3. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler:

3.1. Kanunun adli para cezalarının düzenlendiği 52. maddesinde değişiklik yapılmıştır. Söz konusu değişiklik ile, suçla daha etkin mücadele edilebilmesi ve caydırıcılığın sağlanması amaçlanarak, bir güne karşılık gelen adli para cezasının alt ve üst miktarında artış yapılmıştır. Buna göre, bir günlük adli para cezası alt tutarı 20 Türk lirasından 100 Türk lirasına, üst tutarı ise 100 Türk lirasından 500 Türk lirasına yükseltmiştir.

İlgili düzenleme 12.03.2024 tarihli ve 32487 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmakla birlikte; 1 Haziran 2024 tarihinde yürürlüğe girecektir.

3.2. Anayasa Mahkemesi, 8 Aralık 2023 günü Resmî Gazete'de yayımlanan 26/10/2023 tarihli ve E: 2023/132; K: 2023/183 sayılı iptal kararında; TCK 220/6. maddesinde yer alan "Örgüte Üye Olmamakla Birlikte Örgüt Adına Suç İşleme" maddesinin "kanunilik" ilkesine ve bu ilkenin yansıması olan öngörülebilirlik ve belirlilik kriterlerine aykırı olduğu gerekçesiyle, kararın yayımı tarihinden 4 ay sonra yürürlüğe girmek üzere, söz konusu kararın iptaline karar verdi.

Söz konusu AYM kararı kapsamında ise, 8. Yargı Paketi ile; örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme fiili, TCK m. 220/6 maddesinde ve TCK'nın "Silahlı örgüt" başlıklı 314. maddesinde "müstakil suç" olarak düzenlenmiştir.

Bu itibarla, 5237 sayılı Kanunun 220'nci maddesinin altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir;

"Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca iki yıl altı aydan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İşlenen suçun niteliğine göre verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir. Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır."

İlgili değişiklik ile kişinin örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılacağına ilişkin atf içeren cümle kaldırılarak, suç konusu cezanın açıkça belirlenmesi yoluna gidilmiştir.

Bağlantılı olarak Kanunun 314'üncü maddesine de, ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir;

"Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. İşlenen suçun niteliğine göre verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir."

Söz konusu düzenlemeyle, 314'üncü madde kapsamındaki silahlı örgütler bakımından örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme fiili, müstakil bir suç olarak kabul edilmiştir. Bu kapsamda artık, örgüt adına suç işleyen kişi hem işlediği suçtan hem de bu fıkra düzenlenmiş örgüt adına suç işleme suçundan ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

4. 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler:

4.1. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinde yapılan değişiklikle, koruma tedbirleri nedeniyle tazminat istemlerinin kapsamı oldukça genişletilmiştir. Madde de yer alan birinci fıkrada yapılan değişiklikle, yakalama ve tutuklama işlemleri yanında adli kontrol işlemlerine karşı da kanunun öngördüğü başvuru imkânlarından yararlanamayan kişilerin tazminat taleplerinde bulunabilecekleri düzenleme altına alınmıştır.

Bu kapsamda, konutu terk etmemek veya uyuşturucu, uyarıcı veya uçucu maddeler ile alkol bağımlılığından arınmak amacıyla hastaneye yatmak dâhil, tedavi veya muayene tedbirlerine tabi olmak ve bunları kabul etme şeklindeki adli kontrol yükümlülükleri uygulandıktan sonra haklarında kovuşturmaya yer olmadığına veya beraatlerine karar verilenlerin, tazminat isteminde bulunabilmelerine imkân tanınmıştır.

Kanunun 142'nci maddesinde yapılan değişiklik ile de koruma tedbirleri nedeniyle yapılacak tazminat istemlerinin, kurulan Tazminat Komisyonuna yapılması öngörülerek bu istemlerin idari başvuru yoluyla hızlı biçimde sonuçlandırılması amaçlanmıştır. Yine işbu hükümler de 1 Haziran 2024'te yürürlüğe girmek üzere Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

4.2. Bilindiği üzere; Anayasa Mahkemesi 01.08.2023 tarihli ve 32266 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 01.06.2023 tarih ve 2022/120 E. 2023/107 K. sayılı kararı ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesinin 5 ila 14. fıkralarında düzenlenen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumuna ilişkin hükümlerin iptaline karar vermiş olup ilgili iptal kararının 1 Ağustos 2024 tarihinde yürürlüğe girmesiyle beraber HAGB kurumunun hukuk sistemimizden kalkması gerekmektedir.

Ancak 8. Yargı Paketi ile, AYM kararıyla iptal edilen HAGB kurumu kanun kapsamından çıkarılmamakla birlikte; ilgili AYM kararında tespit edilen hukuka aykırılığın giderilmesi amacıyla; hükmün açıklanmasının geri bırakılması (HAGB) kurumunun düzenlendiği CMK m.231'de bazı değişiklikler yapılmış, ilgili kanun maddesinin beş ilâ on dördüncü fıkraları değiştirilmiştir.

8. Yargı paketinde hükmün açıklanmasının geriye bırakılması sanığın kabulüne bira-

kılmaktan çıkarılmış ve ilgili karara karşı istinaf kanun yolu getirilmiştir. Buna göre sanığa, HAGB'yi kabul edip etmediği sorulmayacak; mahkeme, şartların oluştuğu kanaatinde ise sanığın talep ve kabulüyle bağlı olmaksızın re'sen HAGB kararı verebilecektir.

Hükmün açıklanmasının geriye bırakılabilmesi için, sanığın önceden kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış olması gerekmektedir. Ayrıca, mahkeme sanığın kişisel özelliklerini ve duruşmasındaki tutumunu göz önünde bulundurarak, yeniden suç işlemeyeceğine dair kanaat oluşturmalıdır. Suçun mağdur veya kamuya verdiği zararın da tamamen giderilmiş olması gereklidir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması durumunda, sanığın 5 yıl boyunca denetim altında tutulması öngörülmektedir. Denetim süresi içinde, kişi hakkında kasıtlı bir suç nedeniyle bir daha hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilemez. Bu süre içerisinde mahkeme tarafından sanık hakkında denetimli serbestlik tedbirine hükmetmesi de mümkündür.

Bu kapsamda denetimli serbestlik tedbiri olarak; sanığın, 1 yıldan fazla olmamak üzere, meslek veya sanat sahibi olmasını sağlamak amacıyla bir eğitim programına devam etmesine, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına, belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka yükümlülüğü yerine getirmesine karar verilebilmektedir. Ayrıca, denetim süresi içerisinde dava zaman aşımı da durmaktadır. Bununla birlikte, dava süresince suçun mağduru veya kamuya verilen zararın taksitler halinde ödenmesi de mümkündür.

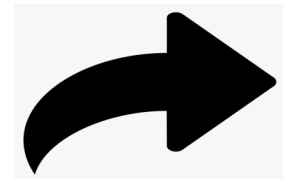
Denetim süresi içinde yeni bir suç işlenmemesi ve denetimli serbestlik koşullarına uyulması durumunda açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kalkacak ve davanın düşmesine karar verilecektir. Ancak, denetim süresi içinde yeni bir suç işlenmesi veyahut denetimli serbestlik koşullarına aykırı davranılması durumunda; mahkemenin, sanığın denetimli serbestlik sürecindeki durum ve davranışlarına göre, hükmü açıklaması veya yeniden hüküm tesis etmesi gündeme gelecektir. Bu durumda, cezanın kısmen infaz edilmemesi veya hapis cezasının ertelenmesi gibi alternatif yaptırımlar da uygulanabilecektir.

Ayrıca, mahkeme tarafından açıklanan hükme veya verilen yeni kararlara itiraz hakkı da mevcuttur. Bununla birlikte, 8. Yargı Paketi ile HAGB kararına karşı istinaf kanun yolu öngörülerek mahkemenin re'sen karar vermesinin herhangi bir hak kaybı oluşturmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.

İstinaf incelemesinde, ilgili kararın hem usul ve hem de esas yönlerinden hukuka aykırı olup olmadığı incelenecektir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının, ilk derece mahkemesi sıfatıyla, bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay tarafından verilmesi halinde temyiz yolu da öngörülmüştür. İstinaf ve temyiz kanun yoluna, kararın tebliğinden itibaren iki haftalık süre içerisinde başvurulabilecektir. Aynı zamanda hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümler, Anayasada koruma altına alınan inkılap kanunlarında yer alan suçlara ilişkin uygulanmayacaktır. İlgili hükümler 1 Haziran 2024 tarihi itibarıyla yürürlüğe girecektir.

4.3. 8. Yargı Paketi ile Ceza Muhakemesi Kanunu'nda yer alan istinaf ve temyiz süreleri değiştirilmiştir. 5271 sayılı Kanunun "İstinaf İstemi ve Süresi" başlıklı 273'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "hükmün açıklanmasından itibaren yedi gün" ibaresi "hükmün gerekçesiyle birlikte tebliğ edildiği tarihten itibaren iki hafta" şeklinde, üçüncü ve beşinci fıkralarında yer alan "yedi gün" ibareleri "iki hafta" şeklinde değiştirilmiş ve maddenin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

İlgili düzenlemeler kapsamında, ağır ceza mahkemelerinde bulunan Cumhuriyet savcılarında, yargı çevresi içerisindeki asliye mahkemelerinin hükümlerine karşı, kararın o yer Cumhuriyet savcılığına geliş tarihinden itibaren 2 hafta içinde başvurabilecektir. Bununla birlikte Cumhuriyet savcısının, istinaf yoluna başvurma gerekçelerini yazılı isteminde belirtmesi ve bu istemlerin ilgililere tebliğ edilmesi gerekmektedir. İlgililer de, tebliğ tarihinden itibaren 2 hafta içinde bu hususa ilişkin cevaplarını bildirebilecektir.

Aynı şekilde, “Temyiz İstemi ve Süresi” başlıklı 291’inci maddenin birinci fıkrasında yer alan “hükümün açıklanmasından itibaren on beş gün” ibaresi “hükümün gerekçesiyle birlikte tebliğ edildiği tarihten itibaren iki hafta” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Temyiz eden kişinin, hükümün neden bulunmasını istediğini temyiz başvurusunda açıkça göstermesi gerekmektedir. Yine, Cumhuriyet savcısı da temyiz isteğinin sanığın yararına veya aleyhine olduğunu açıkça belirtmelidir. Bu hükümler de 12.03.2024 tarihli ve 32487 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmakla birlikte; 1 Haziran 2024 tarihinde yürürlüğe girecektir.

5. 6384 Sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun’da Yapılan Değişiklikler;

Öncelikle, 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun’un adı “Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun” olarak değiştirilmiş olup; ilgili kanunla yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılacak manevi tazminat taleplerinin Tazminat Komisyonu tarafından karara bağlanacağı düzenleme altına alınmıştır.

Getirilen kanun ile yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılacak müracaatın şekli ve süresi de düzenlenmiş olup, buna göre Komisyona müracaat;

suçta; soruşturma, kovuşturma veya yargılama sürecinde ya da en geç bunların kesin bir kararla sonuçlandırılmadığı öğrenilmesinden itibaren bir ay içinde yapılır.

Haklı bir mazeret nedeniyle süresi içinde müracaat edemeyenler, mazeretin kalktığı tarihten itibaren on beş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte müracaat edebilirler. Müracaatta bulunan kişinin dilekçesinde, açık kimlik ve adresini, zarara uğradığı işlemi, zararın nitelik ve niceliğini belirtmesi ve bunların belgelerini dilekçesine eklemesi gereklidir.

Komisyon, dilekçedeki bilgi ve belgelerin yetersizliği durumunda eksikliğin bir ay içinde giderilmesini, aksi hâlde istemin reddedileceğini ilgiliye bildirir. Dilekçedeki eksikliğin süresinde tamamlanmaması halinde müracaat, Komisyonca reddolunur.

Koruma tedbirleri nedeniyle tazminat istemine ilişkin getirilen usul ve esaslara göre ise; Komisyona müracaat, karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde yapılabilmektedir.

Komisyonun, tazminat istemlerine ve tazminatın geri alınmasına ilişkin yapacağı değerlendirmede Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili hükümleri uygulanacak, yine Komisyon tarafından verilen tazminatlarla ilgili olarak Cumhuriyet savcısının tazminatın geri alınmasına ilişkin yazılı istemleri de Komisyona yapılacaktır. Yapılan müracaatlar hakkında 9 ay içinde karar

verecek olan Komisyon, ayrıca Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin emsal kararlarını da gözetmek suretiyle müracaat konusunda gerekçeli olarak karar verecektir.

Ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalara özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan manevi tazminat istemleri bakımından:

- a) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Anayasa Mahkemesinde inceleme süreci devam eden bireysel başvurular için; başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle verilen kabul edilemezlik kararının tebliğinden itibaren, müracaatta bulunan kişinin kimlik bilgileri ve adresi ile Anayasa Mahkemesine başvuru tarihi ve numarasını içeren imzalı bir dilekçeyle üç ay içerisinde Komisyona müracaat edilebilecektir.
- b) Anayasa Mahkemesinin incelemenin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmediği gerekçesiyle düşme kararı verdiği bireysel başvurular için; bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten veya düşme kararının tebliğinden itibaren, müracaatta bulunan kişinin kimlik bilgileri ve adresi ile Anayasa Mahkemesine başvuru tarihi ve numarasını içeren imzalı bir dilekçeyle üç ay içerisinde Komisyona müracaat edilebilecektir.
- c) Anayasa Mahkemesinin incelemenin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmediği gerekçesiyle verdiği düşme kararı üzerine veya 10/10/2023 tarihinden itibaren doğrudan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvurular için; bu Mahkemenin münhasıran iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması gerekçesine dayanan kabul edilemezlik kararının tebliğinden itibaren Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru tarihini ve numarasını gösteren resmi kayıt kabul mektubu, başvuru formu ve diğer ilgili bilgi ve belgelerle birlikte, müracaat edenin kimlik bilgilerini içeren imzalı bir dilekçeyle üç ay içerisinde Komisyona müracaat edilebilecektir.

Bununla birlikte, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 142. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında kalan istemler bakımından ise, Tazminat Komisyonuna 1 Haziran 2024 tarihinden sonra müracaat edilebilecektir.

6. 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler;

8. Yargı Paketi ile özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları ve yurt dışına aktarılması usulü güncel ihtiyaçlar ve Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü nazara alınarak yeniden düzenlenmiştir.

Kanun ile özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinin yasak olduğuna dair genel anlayış devam ettirilirken özel nitelikli kişisel verilerin işlenebileceği haller de sayılmıştır.

İlgili düzenlemeler ile kişisel verilerin, yurt dışına aktarılabilmesi artık Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından verilecek olan yeterlilik kararına bağlı olacaktır.

Kurul tarafından verilen yeterlilik kararının aynı zamanda Resmî Gazete'de de yayımlanması gerekmektedir.

Bununla birlikte, söz konusu yeterlilik kararının en geç 4 yılda bir tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu değerlendirme sonucunda yeterlilik kararı gerekirse ileriye etkili olarak değiştirilebilecek, askıya alınabilecek veya kaldırılacaktır.

Yeterlilik kararı verilirken; kişisel verilerin aktarılacağı ülke, ülke içerisindeki sektörler veya uluslararası kuruluşlar ile Türkiye arasında kişisel veri aktarımına ilişkin karşılıklı durumu, kişisel verilerin aktarılacağı ülkenin ilgili mevzuatı ve uygulaması ile kişisel verilerin aktarılacağı uluslararası kuruluşun tâbi olduğu kurallar, kişisel verilerin aktarılacağı ülkede veya uluslararası kuruluşun tâbi olduğu bağımsız ve etkin bir veri koruma kurumunun varlığı ile idari ve adli başvuru yollarının bulunması, kişisel verilerin aktarılacağı ülkenin veya uluslararası kuruluşun, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili uluslararası sözleşmelere taraf veya uluslararası kuruluşlara üye olma durumu, kişisel verilerin aktarılacağı ülkenin veya uluslararası kuruluşun, Türkiye'nin üye olduğu küresel veya bölgesel kuruluşlara üye olma durumu ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler öncelikle değerlendirilecektir.

Yeterlilik kararının bulunmaması durumunda ise, kişisel veriler ancak üç şartın

birlikte varlığı halinde yurt dışına aktarılabilir;

1. Kişisel verilerin işleme şartları ile özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarından birinin varlığı
2. Kişisel verileri aktarılacak kişinin aktarım yapılacağı ülkede de haklarını kullanma ve etkili kanun yollarına başvurma imkânının bulunması
3. 6698 sayılı Kanunun 9'uncu maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen güvencelerden birinin taraflarca sağlanması

Bu kapsamda, söz konusu şartlardan biri dahi somut olayda mevcut değilse, kişisel verilerin yurt dışına aktarılması hukuka aykırılık teşkil edecektir.

Söz konusu değişikliklerin de, 8. Yargı Paketi'nde yer alan diğer düzenlemelerle paralel olarak, Yasa ile öngörülmüş olan düzenlemelerin Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından hazırlanmasına ve sistemlerin geliştirilmesine olanak sağlamak amacıyla, 1 Haziran 2024 tarihinde yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Beyzanur Göksele](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/03/20240312.pdf>

İLGİLİ DÜZENLEMELER İLE KİŞİSEL VERİLERİN, YURT DIŞINA AKTARILABİLMESİ ARTIK KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURULU TARAFINDAN VERİLECEK OLAN YETERLİLİK KARARINA BAĞLI OLACAKTIR. KURUL TARAFINDAN VERİLEN YETERLİLİK KARARININ AYNI ZAMANDA RESMÎ GAZETE'DE DE YAYIMLANMASI GEREKMEKTEDİR.

6698 SAYILI KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

1. Giriş

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("KVKK"), Türkiye'de kişinin mahremiyetinin veri güvenliğinin sağlanması yoluyla korunması ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasların düzenlenmesi bakımından önemli bir düzenleyici çerçeve oluşturmuştur.

2016 yılı itibarıyla yürürlüğe giren KVKK, Avrupa Birliği'nin 95/46 sayılı Direktif temel alınarak hazırlanmıştır. KVKK'nın yürürlüğe girmesinden iki yıl sonra Avrupa Birliği'nde 95/46 sayılı Direktif yerini Genel Veri Koruma Tüzüğü'ne ("GDPR") bırakarak değişikliğe uğramıştır. Bu durum, 95/46 sayılı Direktif'i temel alan KVKK'nın güncelliği ve teknoloji ile iş süreçlerindeki değişimlere uyumu hususunda adım atılması ihtiyacı doğurmuştur.

İşbu ihtiyaçlar 2024-2026 Orta Vadeli Planda "Mal ve hizmet ihracatını etkileyen yönleriyle AB dijital ekonomi düzenlemele-ri doğrultusunda, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK)'nın Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü (GDPR) başta olmak üzere AB müktesebatına uyum süreci tamamlanacaktır.

Doğrudan yatırımlar açısından aciliyet taşıyan hususlarda düzenlemeler daha erken gündeme alınacaktır." şeklindeki düzenleme ile doğrudan yatırımlar açısından aciliyet taşıyan hususlar için öncelikli bir revizyon yapılacağı ve akabinde tam bir uyum süreci gerçekleştirileceği öngörülmüştür.

KVKK'nın GDPR ile uyumlu hale getirmeye yönelik çalışmalar 7499 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında sürdürülmüştür. İşbu kanunda KVKK'nın 6, 9, ve 18. maddelerinde kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Değişikliklerle birlikte veri işleme süreçlerinde kritik rol oynayan "özel nitelikli kişisel veriler" ve "yurt dışına aktarım" gibi hususlar revize edilmiştir.

2. Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi (KVKK m.6)

KVKK m. 6'nın 1. fıkrası uyarınca; "Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendi-

ka üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir." şeklinde özel nitelikli kişisel veriler değişikliğe yer verilmeksizin tahdidi olarak sayılmıştır.

KVKK 6. maddenin 2. fıkrası uyarınca; "Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasaktır." vurgusu muhafaza edilmiştir. Gerek hukuki işleme sebeplerinin yeniden formüle edilerek genişletilmiş olmasından gerekse de hukuki işleme sebepleri arasında hiyerarşik fark olmadığını vurgulamak açısından fıkranın içeriğinde bulunan özel nitelikli verilerin açık rıza olmaksızın işlenemeyeceği ibaresi kaldırılmıştır. [1]

Buna göre özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi;

- İlgili kişinin açık rızasının olması,
- Kanunlarda açıkça öngörülmesi,
- Fıili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin, kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,
- İlgili kişinin alenileştirdiği kişisel verilere ilişkin ve alenileştirme iradesine uygun olması,
- Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması,
- Sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlarca, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hiz-

metlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla gerekli olması,

- İstihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanlarındaki hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için zorunlu olması,
- Siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların, tâbi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla; mevcut veya eski üyelerine ve mensuplarına veyahut bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temasta olan kişilere yönelik olması hallerinde mümkün kılınmıştır.

2.1. Fıili İmkânsızlık Sebebiyle Kişisel Verilerin İşlenmesi Yeni Bir Hukuki İşleme Sebebi Olarak Tanımlanmıştır

Yeni düzenleme ile fıili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması halinde özel nitelikli verilerin işlenmesine olanak tanınmıştır. Nitekim KVKK gerekçesinde de belirtildiği üzere herhangi bir sebeple bilinç kaybından ötürü rızasını açıklayamayacak durumda olan kişinin hayatının veya beden bütünlüğünün korunması amacıyla mahsus olarak kan grubu ve geçirilen hastalıklar gibi özel nitelikli kişisel veriler fıili imkânsızlık hukuki işleme sebebi bağlamında işlenebilecektir.

2.2. Aleni Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi Yeni Bir Hukuki İşleme Sebebi Olarak Tanımlanmıştır

İlgili kişinin alenileştirdiği kişisel verilerin, alenileştirme iradesine uygun olarak işlenmesi yeni bir hukuki işleme sebebi olarak tanımlanmıştır. Nitekim gerekçede de bir kişinin acil durumlarda kullanılması için, herkesçe erişilebilir bir alanda paylaşmış olduğu kan grubu ve alerji bilgileri gibi kişisel verilerinin bu amaca uygun olarak işlenmesi ve kullanılması hukuka uygun olacağı beyan edilmiştir.

2.3. Bir Hakkın Tesisi, Kullanılması veya Korunması İçin Veri İşlemenin Zorunlu Olması Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi İçin Yeni Bir Hukuki İşleme Sebebi Olarak Tanımlanmıştır

Yapılan yeni düzenleme ile özel nitelikli kişisel verilerin bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olduğu hallerde özel nitelikli verilerin işlenebilmesinin yolunu açmıştır. Doktrinde söz konusu değişikliğin uygulamada karşılaşılan birçok çelişkili durumu ortadan kaldıracığı beyan edilmiştir. Örneğin bir doktorun kendisine karşı açılan malpraktis davasında kendisini savunabilmesi için delilleri mahkemeye sunması ya da zamaşımı süresi içinde ilgili belge ve kayıtları saklaması gereklidir. Ancak değişiklik öncesi Kanun'da özel nitelikli veriler bakımından böyle bir hukuka uygunluk sebebi düzenlenmediğinden; bu gibi hâllerde veri işlemenin hukuka aykırı olduğu sonucuna varmak gerekmekteydi. Bu hükümle söz konusu sorun bertaraf edilmiştir. [2]

Bunun yanında Kanun gerekçesinde de belirtildiği üzere, örneğin, iş sözleşmesinin sona ermesinden sonra açılması muhtemel davalarda savunma hakkının kullanılması bakımından işverenin eski işçisine ait sağlık verilerini saklamaya devam etmesi bu kapsamda değerlendirilebilecektir.

2.4. İstihdam, İş Sağlığı Ve Güvenliği, İş ve Sosyal Güvenlik veya Sosyal Hizmetler ile Sosyal Yardım Alanındaki Hukuki Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesi İçin Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi Yeni Bir Hukuki İşleme Sebebi Olarak Tanımlanmıştır

İstihdam, iş sağlığı ve güvenliği, iş ve sosyal güvenlik veya sosyal hizmetler ile sosyal yardım alanındaki hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için zorunlu olma hali özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi

için bir hukuki işleme sebebi olarak tanımlanmıştır. Özellikle 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanunu'nun özel nitelikli kişisel veri işlenmesini gerektiren hukuki yükümlülükler öngördüğü dikkate alındığında, işbu madde ile belirsizlikler çözüme kavuşturulmuştur.

Gerekçede belirtildiği üzere, örneğin, 4857 sayılı İş Kanunu ile işverenlere engelli veya hükümlü çalıştırma yükümlülüğünün yerine getirilebilmesi bakımından kişilerin sağlık verilerinin veya ceza mahkûmiyetine ilişkin verilerinin işlenmesi, diyaliz hastalarına sunulan sağlık kuruluşuna taşıma hizmetinin yerine getirilebilmesi için kişinin sağlık raporunun işlenmesi bu yeni hukuki işleme sebebi kapsamında değerlendirilecektir.

Bunun yanında yapılan değişiklikte başlıca deprem olmak üzere doğal afetler sonrasında yardımların koordinasyonu için kişisel verilerin işlenmesi zarureti doğduğundan işbu konuya hukuki dayanak kazandırılmıştır.

2.5. Siyasi, Felsefi, Dini veya Sendikal Amaçlarla Kurulan Vakıf, Dernek veya Diğer Kâr Amacı Gütmeyen Kuruluş Ya Da Oluşumların Üyelerine Yönelik İşlemler Yeni Bir Hukuki İşleme Sebebi Tanımlanmıştır

Yeni düzenleme ile siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek veya diğer kâr amacı gütmeyen oluşumlar tarafından, özel nitelikli kişisel verilerin kanunla sınırlı olarak işlenebilmesinin önünü açmıştır.

Buna göre, bu kuruluş ve oluşumlar, mevcut ve eski üyeleri ile bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temas halinde olan kişilerin özel nitelikli verilerini işleyebilecektir. Ancak işlenebilecek veriler kuruluşların amacına ve tabi oldukları mevzuatla sınırlıdır ayrıca veriler üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır.

Gerekçede belirtildiği üzere, örneğin, bu kuruluş ve oluşumların mevcut üyelerinin yanı sıra eski üyeleri ve düzenli olarak bağış yapmak suretiyle kendisiyle temas halinde olan kişilerin bu durumlarına ilişkin bilgiyi işleme bu bent kapsamında değerlendirilecektir.

3. Kişisel Verilerin Yurtdışına Aktarılması (KVKK m.9)

KVKK'nın eski düzenlemesi uyarınca ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel veri-

lerin yurt dışına aktarılabilmesi için KVKK'nın 5. maddesinin ikinci fıkrası ile 6. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlardan birinin bulunması ve KVKK Kurulu tarafından kişisel verilerin aktarılacağı ülke bakımından yeterli korumanın bulunduğu karar verilmiş olması (yeterlilik kararı) gerekmektedir. Kurul tarafından adına yeterlilik kararı alınmamış ülkeler bakımından kişisel verinin aktarımı yalnızca açık rıza ve veri sorumlularının yeterli korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri yoluyla sağlanmaktadır.

Değişiklik gerekçesinde bu durum, "ticari hayatta hemen hemen her şirket ve gerçek kişi tarafından sıklıkla kullanılan ve sunucuları yurt dışında bulunan ve çoğu bulut tabanlı yazılım ve uygulamaların hukuka uygun olarak kullanılabilmesini neredeyse imkânsız hale getirdiği" ve "ülkemize yapılacak yatırımları da engellediği" belirtilerek GDPR ile uyumlu olarak yeni mekanizma belirlenmiştir.

Buna göre kişisel verilerin yurtdışına aktarımı;

- Yeterlilik kararına dayalı aktarım
- Uygun güvencelere dayalı aktarım
- Arızı durumlara dayalı aktarım yollarına bağlı olması şartıyla mümkün kılınmıştır.

3.1. Yeterlilik Kararı ile Aktarımın Kapsamı Genişletilmiş ve Ülke, Ülke İçerisindeki Sektörler veya Uluslararası Kuruluşlar Hakkında Yeterlilik Kararı Alınabileceği Öngörülmüştür

Yeni düzenlemeyle kişisel verilerin KVKK'nın 5. ve 6. maddelerinde belirtilen şartlardan birinin varlığı ve aktarımın yapılacağı ülke, uluslararası kuruluş veya ülke içerisindeki sektörler hakkında yeterlilik kararı bulunması halinde, veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından yurt dışına aktarılabilmesi belirtilmiştir.

Yasa ile mevcut hükümden farklı olarak yabancı ülkenin tamamı yerine o ülke içerisindeki bir sektör veya uluslararası kuruluş özelinde de yeterlilik kararı verilmesine imkân tanınmıştır. Gerekçeli kararda sunulan örnek uyarınca yeni kanun düzenlemesi ile beraber Türkiye'deki otomotiv sektörünün yoğun ticari ilişki kurduğu bir yabancı ülkenin tamamı yerine o ülkedeki otomotiv sektörü bakımından yeterlilik kararı verilmesi mümkün hale gelmiştir.

Yeterlilik kararının verilmesine ilişkin kuralarda ise esaslı değişikliğe gidilmemiştir. Yeni düzenleme uyarınca yeterlilik kararı KVK Kurulu tarafından verilecektir ve bu karar Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girecektir.

Önceki düzenlemede yeterlilik kararının Resmî Gazete’de yayımlanma şartı bulunmazken Kurulun yeterli düzeyde korumanın sağlandığı veya sağlanmadığına dair kararların ilgililere ulaşması için Resmî Gazete aracılığıyla bilgilendirme yolu seçilmiştir.

Verilen yeterlilik kararı bakımından KVK Kurulu gözden geçirme sonucunda veya gerekli gördüğü diğer hallerde, yeterlilik kararını ileriye etkili olmak üzere değiştirme, askıya alma veya kaldırma yetkisine haiz kılınmıştır.

Bunun yanında her halükârda yeterlilik kararının en geç dört yılda bir değerlendirileceği öngörülmüştür. Öngörülen sürede yeterlilik kararı değerlendirilmemesi halinde yeterlilik kararı geçerliliğini korumaya devam edecektir.

3.2. Yeterlilik Kararının Alınmadığı Durumlarda Uygun Güvencelerin Mevcudiyeti Halinde Yurt Dışına Aktarım Yapılabileceği Öngörülmüştür

Yeterlilik kararının bulunmaması durumunda, KVKK’nın 5. ve 6. maddelerinde belirtilen şartlardan birinin varlığı, ilgili kişinin aktarımın yapılacağı ülkede de haklarını kullanma ve etkili kanun yollarına başvurma imkânının bulunması kaydıyla, uygun güvencelerden birinin taraflarca sağlanması halinde veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından yurt dışına aktarılması mümkün hale gelmiştir.

Yukarıda beyan edilen güvencelere sahip olup olmadığının tespiti ve bu hususta hesap verme yükümlülüğü veri sorumlusu ile veri işleye aittir.

Veri sorumlusu ve veri işleyenin güvencelere bağlı olarak veri aktarımı yapmayı taahhüt ettiği hallerde, eylemlerinin neden-sonuç ilişkisini tüm aktarım ve sonraki aktarımlar için açıklayacak durumda olmalıdırlar. [3]

Güvencelere dayalı yurt dışına kişisel veri aktarımı yapılabileceği ilk hal yurt dışındaki kamu kurum ve kuruluşları veya uluslararası kuruluşlar ile Türkiye’deki kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları arasında

yapılan uluslararası sözleşme niteliğinde olmayan anlaşmanın mevcudiyetidir.

Belli alanda yapılması öngörülen işbirliği protokolünün KVK Kurulu’nun izninden de geçmesi halinde karşılıklı faaliyetler neticesinde elde edilen veriler yurt dışına aktarılabilir.

Güvencelere dayalı yurt dışına kişisel veri aktarımı yapılabileceği ikinci hal ortak ekonomik faaliyette bulunan teşebbüs grubu bünyesindeki şirketlerin uymakla yükümlü oldukları, kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümler ihtiva eden ve KVK Kurulu tarafından onaylanan bağlayıcı şirket kurallarının varlığı halidir.

Böylelikle Kurul tarafından onaylanmış bağlayıcı şirket kurallarına haiz bir teşebbüs grubunun Türkiye’deki şirketinden, aynı grubun yurt dışındaki şirketine veri aktarımı yapılmasının önü açılmıştır.

Güvencelere dayalı yurt dışına kişisel veri aktarımı yapılabileceği üçüncü hal KVK Kurulu tarafından ilan edilmiş standart sözleşmelerin kullanımı halidir.

Böylelikle KVKK ile asgari sınırdaki öngörülen yükümlülüklerin yurt dışındaki yan tarafından tıpkı Türkiye’de öngörülen şekilde korunacağı taahhüt edilebiliyorsa bu yöntemle veri aktarım süreci başlatılabilecektir. İşbu sözleşmelerin imzalanması akabinde 5 iş günü içinde KVK Kurulu’na bildirim yapılacağı da öngörülmüştür.

Yurt dışına aktarımın standart sözleşmeler aracılığıyla gerçekleştirilmesi halinde de KVKK’nın 5. ve 6. maddelerinde belirtilen şartlardan birinin varlığı, ilgili kişinin aktarımın yapılacağı ülkede de haklarını kullanma ve etkili kanun yollarına başvurma imkânının bulunması kriterleri mevcut olmalıdır.

Her ne kadar işbu halde sözleşmenin yürürlüğü için KVK Kurumu’nun onayı aranmıyorsa da taraflara getirilmiş belirli süreli bildirim yükü ile yerindelik incelemesi yapması ve veri sorumlularını ve veri

işleyenleri re’sen incelemeye almasının önü açılmıştır. [4]

Güvencelere dayalı yurt dışına kişisel veri aktarımı yapılabileceği dördüncü hal, yeterli korumayı sağlayacak hükümlerin yer aldığı yazılı bir taahhünamenin varlığı ve KVK Kurulu tarafından bu aktarıma izin verilmesi halidir. Eski düzenlemede de yer alan bu aktarım türü ile yeterlilik kararı bulunmasa da veri sorumlusu veya veri işleyen taahhünamesi ve KVK Kurulu’nun onayı eşliğinde aktarımın devam edeceği öngörülmüştür.

3.3. Yeterlilik Kararının Bulunmadığı ve Uygun Güvencelerin Mevcut Olmadığı Hallerde Arızı Durumlara Dayalı Aktarım Yapılabileceği Öngörülmüştür

Yeterlilik kararı ve uygun güvencelerin mevcut olmadığı bazı istisnai durumlarda arızı olmak kaydıyla yurtdışına veri aktarılmasına imkan tanınmıştır.

Arızı olma durumu ek veya birkaç sefer ve süreklilik taşımayacak şekilde yapılan veri aktarımı anlamı taşımaktadır.

Yasanın gerekçesinde belirtildiği üzere Türkiye’deki bir şirketin yurt dışında bulunan bir şirketle arızı olarak gerçekleştirmeyi düşündüğü ticari faaliyet bakımından muhatap şirketle irtibat halinde olacak çalışanlarına ilişkin bilgileri paylaşması bu kapsamda değerlendirilecektir.

Arızı olmak kaydıyla kişisel verilerin yurt dışına aktarılacağı ilk hal aktarıma açık rıza vermesi halidir.

Kanun koyucu bu şekilde veri aktarımının gerçekleştirilmesi için ilgili kişinin muhtemel riskler hakkında bilgilendirilmesi şartını aramıştır.

Kanun lafzında özellikle ilgili kişinin işbu hukuki durum ve riskler hakkında bilgisi ve onayının açıkça alınması hususu beyan edilmiştir.

Arızı olmak kaydıyla kişisel verilerin yurt dışına aktarılabilmesi ikinci hal, aktarımın ilgili kişi ile veri sorumlusu arasındaki bir sözleşmenin ifası veya ilgili kişinin talebi üzerine alınan sözleşme öncesi tedbirlerin uygulanması için zorunlu olması halidir.

Bir seyahat acentesi tarafından bir müşterisine ilişkin üçüncü bir ülkedeki otelde ön-rezervasyon yapması bu aktarıma örnek olarak verilebilir.

Arızı olmak kaydıyla kişisel verilerin yurt dışına aktarılabilmesi üçüncü hal, aktarımın ilgili kişi yararına veri sorumlusu ve diğer bir gerçek veya tüzel kişi arasında yapılacak bir sözleşmenin kurulması veya ifası için zorunlu olması halidir.

İşbu duruma seyahat acentesinin uçuşa ilişkin detayları havayolu şirketine iletmesi gibi faaliyetler örnek olarak gösterilebilir.

Arızı olmak kaydıyla kişisel verilerin yurt dışına aktarılabilmesi dördüncü hal, aktarımın üstün bir kamu yararı için zorunlu olması halidir.

İnsani yardım sebebiyle gerçekleştirilecek veri aktarımı, rekabet ve vergi otoriteleri arasında kamu yararına yapılacak yaptırımlar bu kapsamda değerlendirilebilir.

Arızı olmak kaydıyla kişisel verilerin yurt dışına aktarılabilmesi beşinci hal, fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması halidir.

Bir hastanın tıbbi verilerinin tedavi amaçlı olarak üçüncü bir ülkeye acil bir durumda transfer edilmesinin gerektiği durumlarda bu arızı aktarıma başvurulması mümkündür.

4. Yürürlük ve Geçiş Süreci

Yapılan değişikliklerin 1 Haziran 2024 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

Bununla birlikte KVKK'nın 9. maddesinde öngörülen

"Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın yurt dışına aktarılamaz."

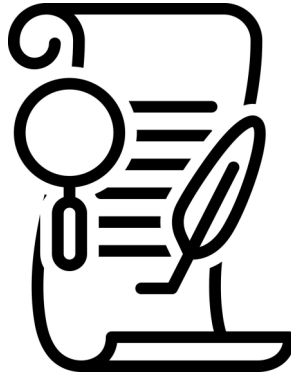
kuralının 1 Eylül 2024 tarihine kadar yürürlükte kalacağı düzenlenmiştir. Kanun

Koyucu açıkça veri sorumluları ve veri işleyenlerin gerekli düzenlemeleri yapmaları için üç ay süreli bir geçiş dönemi öngörmektedir. Geçiş süreci boyunca veriler açık rızaya bağlı olarak aktarılabilmesi gibi yeni kurulan rejimdeki enstrümanların kullanılması suretiyle yurt dışına aktarım devam edebilecektir. [5]

5. Sonuç

659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında KVKK'da öngörülen değişiklikler GDPR ile paralel olarak verilerin hem işlenmesinde hem de korunmasında önemli iyileştirmeler yapmaktadır. Özellikle yurt dışına aktarımla ilişkin yapılan revizeler ile süreç detaylı şekilde düzenlenmiş ve prosedürler net bir şekilde ortaya konmuştur.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Berfin Dicle Onar](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Kaya, Mehmet Bedii (2024) KVKK Reformu: 2024 Değişiklikleri, s.12
2. Ömer Ekmekçi, Nafiye Yücedağ, Elif Beyza Akkanat-Öztürk, Şehriban İpek Aşıkoglu (2024) Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile 6698 Sayılı Kanun'da Yapılan Değişiklikler, Lexpera Blog,
3. Kaya, Mehmet Bedii (2024) KVKK Reformu: 2024 Değişiklikleri, s. 37
4. Canpolat, Yaşar K. KVKK'da GDPR ile Uyum İçin İlk Adım Atıldı; Özel Nitelikli Verilerin İşlenme Şartları ve Yurt Dışına Aktarım Mekanizmaları Değişti
5. Kaya, Mehmet Bedii (2024) KVKK Reformu: 2024 Değişiklikleri, s. 70

YAPILAN YENİ DÜZENLEME İLE ÖZEL NİTELİKLİ KİŞİSEL VERİLERİN BİR HAKKIN TESİSİ, KULLANILMASI VEYA KORUNMASI İÇİN VERİ İŞLEMENİN ZORUNLU OLDUĞU HALLERDE ÖZEL NİTELİKLİ VERİLERİN İŞLENBİLMESİNİN YOLUNU AÇMIŞTIR.

ANAYASA MAHKEMESİ, DEVLETİN YÜKÜMLÜLÜKLERİYLE BAĞDAŞMAYAN ÜCRETLİ YILLIK İZİN HAKKINA İLİŞKİN KURALIN ANAYASAYA AYKIRI OLDUĞUNA HÜKMETTİ!

Anayasa Mahkemesi 01/02/2024 tarihinde 2022/154 Esas numaralı dosyada verilen karara göre, 854 sayılı Deniz İş Kanunu'nun 40. maddesinin yedinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğunu tespit etmiştir. İlgili fıkranın iptal kararı Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Buna göre, gemi adamı olarak görev yapan işçinin limanda geminin hareketinden önce gemiye dönerek veya gemiye dönmeden hizmete girmemesi sebebiyle iş sözleşmesinin feshedilmesi durumunda kullanılmayan yıllık izin ücretinin talep edilemeyeceğine hükmedilmiştir. Başvurucu dilekçesinde kısaca; işçinin sözleşmesinin sona erdiği ve ücretli yıllık iznini kullanmadığı durumda bu yıllık izne karşılık gelen ücretin talep edilmesinin mümkün olduğu dolayısıyla yıllık iznin kullanılmamış olmasının Anayasa'da belirtilen dinlenme hakkını zedelemeyeceği fakat kullanılmamış yıllık izne karşılık gelen ücretin itiraz konusu kural esas alındığında belirli koşulların gerçekleştiği hallerde ödenmemesinin dinlenme hakkıyla ilişkili olmadığı dikkate alındığında bu durumun Anayasa'ya aykırı olacağını savunmuştur.

Anayasa Mahkemesi'nin değerlendirmesine göre dava konusu 854 sayılı Kanun'un 14. Maddesinin ilgili bendine göre gemi adamlarının iş sözleşmelerinin feshedilmesi durumunda hak kazanılan ancak kullanılmayan yıllık izne ilişkin ücretin talep edilemeyeceği belirtilmiştir. Söz konusu bende göre dinlenme hakkı kapsamında bulunan ücretli yıllık izin hakkı işlevini tamamen yitirecektir. İşçinin ücretli yıllık izin kullanmasını sağlamanın işverenin yükümlülükleri kapsamında bulunmaktadır. Aynı zamanda ücretli yıllık iznin kullanılacağı zamanın ilke olarak işveren tarafından belirlenmektedir. Bu durumlar dikkate alındığında iznin kullanılmasından önce sözleşmenin söz konusu sebeplere bağlı olarak feshedilmesi halinde uygulanabilecek telafi edici herhangi bir yöntem öngörülmektedir. Bu nedenle dinlenme hakkına ilişkin devletin pozitif yükümlülükleriyle bağdaşmamaktadır. Sonuç olarak mahkeme ilgili kanunun belirtilen maddesine göre sözleşmesinin feshedilmesi halinde ücretli yıllık izin hakkının ihlal edildiği neticesine vararak Anayasa'ya aykırılığına ve iptaline karar vermiştir.

Kaynak: Anayasa Mahkemesi'nin 01/02/2024 tarihli 2022/154 Esas, 2024/33 Karar Numaralı kararı (Resmî Gazete Tarih ve Sayı: 14/03/2024-32489)

ANAYASA MAHKEMESİ 20.03.2024 TARİHLİ KARARINDA, PROFESÖRLÜĞE YÜKSELME İÇİN BEŞ YIL SÜREYLE GELİR GETİRİCİ ETKİNLİKTE BULUNMAMA ŞARTININ ÖZEL HAYATA SAYGI HAKKININ İHLAL EDİLDİĞİNE HÜKMETTİ!

Anayasa Mahkemesi'nin 2019/17374 başvuru numaralı, 29.11.2023 karar tarihli kararı 20.03.2024 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Başvuruya konu olay profesörlüğe yükselme ve atama için beş yıl süreyle gelir getirici herhangi bir mesleki etkinlikte bulunmama şartı nedeniyle iki tıp doçentinin özel hayata saygı haklarının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Mahkeme "Özel hayata saygı hakkına yönelik bir müdahalenin Anayasa'nın öngördüğü güvencelere uygun kabul edilebilmesinin ilk ve temel şartı müdahalenin kanuni dayanağının bulunmasıdır. Somut olayda ise kadro ilanında yer verilen ek şart şeklindeki idari işlem ile başvuru sahiplerinin serbest mesleki faaliyetlerine ilişkin bir sınırlama öngörüldüğü anlaşılmaktadır. Bu durumda ilgili kanunlarda açık bir düzenleme olmaksızın bir idari işlem ile başvuru sahiplerinin özel hayatına müdahalede bulunulduğu sonucuna varılmıştır." şeklinde hüküm kurmuştur.

2547 sayılı Kanun'un 26. maddesinin (a) numaralı fıkrasında "münhasıran bilimsel kaliteyi artırmak amacıyla yönelik olarak, bilim disiplinleri arasındaki farklılıkları da göz önünde bulundurarak, objektif ve denetlenebilir nitelikte" ibareleriyle üniversitelere oldukça sınırlı bir takdir yetkisi tanındığı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda profesörlüğe atama için getirilebilecek ek şartların bilimsel kaliteyi artırma kapsamında sayılabilecek bilimsel ve akademik yayın, bilimsel araştırma veya diğer akademik faaliyetlere yönelik olabileceği söylenebilir. Anılan Kanun hükmündeki sınırlı takdir yetkisi gözetildiğinde gelir getirici mesleki etkinlikte bulunmama ile düzenlemenin bilimsel kaliteyi artırma amacıyla uygun ve elverişli bir ek şart olduğunun ortaya konulmadığı görülmüştür. Dolayısıyla gelir getirici mesleki faaliyette bulunmama şeklindeki ek şartın anılan Kanun hükmünün sınırlı olarak belirlediği kapsam ve amaca uygun olduğu yönündeki yorumun genişletici ve öngörülemeyen olduğu açıktır. Sonuç olarak profesörlük kadrosuna atama için serbest mesleki faaliyetlerin sonlandırılmasını ve beş yıl süreyle bu tür faaliyetlerde bulunulmamasını öngören ek şartın kanuni dayanağının mevcut olmadığı değerlendirilmiştir.

Anayasa Mahkemesi yukarıda anılan gerekçelerle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine hükmetmiştir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/03/20240320-5.pdf>

GEMİ ADAMLARI İAŞE BEDELİ 230 LİRA OLDU!

"Gemi Adamlarının İkamet Yerleri, Sağlık ve İşlerine Dair Yönetmelik" uyarınca her yıl toplanan ve sekreteryası Genel Müdürlüğümüzce yürütülen "Gemi Adamları İaşe Bedeli Tespit Kurulu" 2024 yılı bedel tespiti için toplandı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Gemi Adamları İaşe Bedeli Tespit Kurulu kararı, Resmî Gazete'nin 13 Mart 2024 tarihli 32488 sayısında yayımlandı. Karara göre Kurul, 28 Şubat'ta Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda toplandı.

Kurul, oy birliği ile bütün sahil mıntıkalarına ve göllere uygulanmak üzere her bir gemi adamına verilecek günlük nakdi iaşe bedelinin net 230 lira olmasını kararlaştırdı. Bu düzenlemeden önceki iaşe bedeli net 170 lira idi. İaşe bedeli, temel ihtiyaçları karşılamak amacıyla sağlanan bedel olarak tanımlanabilir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/03/20240313-2.pdf>

BİR İŞİN YAPILMASINA VEYA YAPILMAMASINA İLİŞKİN İLÂMLARIN İCRASINA MUHALEFET EDENLERİN CEZASI

1. Giriş

Türk Hukuk Sisteminde; para ve teminat alacaklarının haricinde, bir işin yapılması veya yapılmamasına ilişkin ilamlar icra takibine konu olabilmekte olup bunlar 2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun ("İİK") 30. maddesinde düzenlenmiştir.

İcra İflas Kanunu'nun 30. maddesi "Bir İşin Yapılmasına veya Yapılmamasına Dair Olan İlâmları" oluşturmaktadır.

İcra takibine konulan ilâmın konusu, borçlu tarafından bir işin yapılması veya yapılmaması olması halinde, icra müdürlüğü tarafından borçluya icra ve iflâs Kanunu Yönetmeliği'nin 19'uncu maddesi hükmü uyarınca, Örnek 4-5 no'lu icra emri gönderilir.

Borçlu, kendisine tebliğ edilen ödeme emrine rağmen, ilâm gereğini yerine getirmeyip, ödeme emrine muhalefet ederse borçlunun İİK m.343 kapsamında cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

2. Bir İşin Yapılmasına veya Yapılmamasına İlişkin İlâmlar

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ("HMK") 294. maddesinde de belirtildiği üzere; Mahkeme, usule veya esasa ilişkin bir nihai kararla davayı sona erdirir.

Hüküm, yargılama sonunda uyumsuzluğun esası hakkında verilen nihai karardır. İlam

ise HMK m.301'de düzenlenen taraflardan her birine verilen hüküm nüshası olarak nitelendirilmiştir.

Bir işin yapılmasına ilişkin ilâm ile ifade edilmek istenen, alacaklının talebi üzerine, mahkemenin borçluyu belirli bir işi yapmaya mahkûm ettiği ilâmdır. [1]

Bir işin yapılmasına ilişkin ilamlarda, İİK m.24'te düzenlenen taşınır teslimine ilişkin ilamların icrasında da olduğu gibi, ilâm konusunu teşkil eden işin aynen yapılması gerekmektedir.

Bu kapsamda; bir işin yapılmasına ilişkin ilamların icrasının, aynı bir icra olduğunu söylemek mümkündür.

Bir işin yapılmasına ilişkin ilamların icrası her ne kadar aynı bir icra olması yönünden taşınırın teslimine ilişkin olan ilamlara benzese de; borçlu ilâmın gereğini aynen yerine getirmese taşınırın tesliminde olduğu gibi ilâmdaki alacak paraya borcuna dönüşmeyecektir.

Bir işin yapılması hakkındaki ilamda; ilâm konusu şeyin yerine getirilmesi amaçlanmış olup İİK'da yer alan düzenlemeler de bu yöndedir. Nitekim aşağıda daha detaylıca anlatıldığı üzere, ilâmın gereği yerine getirilmezse borçlu, lehine hüküm verilen kişi tarafından şikâyet edildiği takdirde tazyik hapsi ile cezalandırılabilecektir.

Bir işin yapılmamasına ilişkin ilamların icrasına ilişkin olarak ise İİK m.30'de

"İlam, bir işin yapılmamasına mütedair olduğu takdirde icra dairesi tarafından ilâmın hükmü borçluya aynı müddetli bir emirle tebliğ olunur. Bu emirde ilâm hükmüne muhalefetin 343'üncü maddedeki cezayı müstelzim olduğu yazılır." şeklindeki düzenleme mevcuttur.

3. Bir İşin Yapılmasına veya Yapılmamasına İlişkin İlâmların İcrasına Muhalefet Edenlerin Cezası

İİK m.343'te; "30 ve 31 inci maddeler hükmüne muhalefet edenlerin cezası" başlığıyla birlikte, bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilamların icrasında borçlu tarafından ilâmın gereğinin yerine getirilmemesi halinde, alacaklının şikâyeti üzerine borçlunun hapisle tazyik olunacağı düzenlenmiştir.

İcra İflas Kanunu'nun 343. Maddesi ay-
nen;

*"Yalnız kendisi tarafından yapılacak olan bir işin yapılması veya bir işin yapılmaması yahut bir irtifak hakkının tesisi veya kaldırılması hakkındaki ilâm hükümlerine makbul mazerete müstenit olmaya-
rak muhalefet eden borçluların, lehine hüküm verilmiş kimsenin şikâyeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilir."*

Hapsin tatbikine başlandıktan sonra ilâmın gereği yerine getirilirse, borçlu tahliye edilir." şeklindedir.

ÖNEMLİ

Şikâyet, icra takibinin yapıldığı yer icra dairesinin bağlı olduğu icra mahkemesine veya suçun işlendiği yer icra mahkemesine yapılır.

İİK m.343 kapsamında düzenlenen suçun faili borçlu olup Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2015/4 E., 2019/46 K., 24.01.2019 tarihli kararında aynen;

"İİK'nun 343. maddesinde düzenlenen suçun faili, İİK'nun 30. ve 31. maddelerine muhalefet suçu bakımından, ilam hükmünün gereğini yerine getirmesi için kendisine yükümlülük yüklenen borçludur.

İİK'nun 343. maddesindeki düzenleme karşısında, bu suçun özgülü suç niteliğinde bulunduğu tartışmalıdır." ifadesi yer almaktadır. [2]

Burada belirtmek gerekir ki, ceza muhakemesinde şikâyet, kural olarak soruşturma evresini başlatırken icra ceza muhakemesinde şikâyet, kovuşturma evresini başlatmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nda ("TCK") şikâyet süresi zamanaşımı süresini geçmemek kaydıyla fiili ve failin kim olduğunu bildiği veya öğrendiği günden itibaren 6 aydır.

Ancak icra ceza muhakemesinde şikâyet süresi fiilin öğrenilmesinden itibaren 3 ay ve her hâlde fiilin işlendiği tarihten itibaren 1 yıldır. Ceza muhakemesinde şikâyet, kural olarak Cumhuriyet savcılığına veya kolluğa yapılmakta iken icra ceza muhakemesinde doğrudan icra ceza mahkemesine yapılmaktadır.

Ceza muhakemesinde şikâyetle birlikte delil sunma zorunluluğu yokken icra ceza muhakemesinde, şikâyetle birlikte deliller somut olarak gösterilmelidir.

Buna göre, İİK m.343 kapsamında yer alan şikâyetin süresi 3 ay olup işbu süre suçun işlendiği tarihten itibaren başlamaktadır.

İcra mahkemesinin tazyik hapsine ilişkin kararına karşı tefhim veya tebliğden itibaren yedi gün içinde yargı çevresinde bulunan Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde itiraz edilebilir [3]. İtiraz üzerine verilen karar kesin olmakla birlikte istinafi mümkün değildir.

Yukarıda da belirtildiği üzere bir işin yapılmasına ilişkin ilamların icrasında; asıl olan ilama konu şeyin yapılmasıdır.

Bu sebeple; İİK m.343'te borçlu tarafından, ilamın gereği yerine getirilmezse,

borçlunun üç aya kadar tazyik hapsine karar verileceği düzenlemesi yer almaktadır.

Burada önemle belirtmek gerekir ki, yargılama neticesinde borçlunun tazyik hapsine hükmedilmesi ve hapsin tatbiki-ne başlandıktan sonra; ilamın gereğinin yerine getirilmesi takdirde borçlunun tahliye edilmesi gerekmektedir.

İİK m.343'te bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilamların icrasında, ilamın gereğinin yerine getirilmemesi halinde öngörülen yaptırım tazyik hapsi olduğundan; İcra Ceza Hakimî, tazyik hapsini niteliği itibarıyla Türk Ceza Kanunu'nda öngörülen paraya, diğer seçenek yaptırımlara çeviremeyeceği gibi ön ödeme hükümleri de uygulanamaz. [4]

4. Sonuç

2004 sayılı İcra İflas Kanunu'nun 30. Maddesinde bir işin yapılmasına veya yapılmamasına ilişkin ilamlar düzenlenmiş olup borçlu tarafından bu ilamın gereğine aykırı hareket edilmesi veya muhalefet edilmesi halinde, İİK m.343 kapsamında lehine hüküm verilmiş kimsenin İcra Ceza Mahkemesi nezdindeki şikâyeti üzerine, borçluya üç aya kadar tazyik hapsi cezası verileceği düzenlenmiştir.

Kanun koyucu tarafından bir işin yapılmasına ilişkin ilamların icrasında, ilama konu şeyin yerine getirilmesi amaçlandığından, ilamın paraya dönüşmesi söz konusu olamayacaktır, İİK m.343 kapsamında düzenlenen suçun cezası ise yalnızca tazyik hapsi olup yine para cezasına dönüşemeyecektir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Umut Alperen Öztürk](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Kuru, s. 973. Kuru, Baki: İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, Ankara 2013.
2. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2015/4 E., 2019/46 K., 24.01.2019 Tarihli Kararı
3. Kaçak, Nazif: İcra ve İflas Suçları, Ankara 2006, s. 287
4. Kaçak, Nazif: İcra ve İflas Suçları, Ankara 2006, s. 288

MARKA TECAVÜZÜ DURUMUNDA AÇILABİLECEK DAVA TÜRLERİ VE SONUÇLARI

1-Marka Hakkına Tecavüz Durumu

Sınai Mülkiyet Kanunu madde 4 kapsamında marka *"bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlama ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla kişi adları dâhil sözcükler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve malların veya ambalajlarının biçimi olmak üzere her tür işaretten oluşabilir."* şeklinde nitelendirilmekle, markanın asli amacının ayırt edicilik unsuru oluşturmak olduğu söylenebilir.

SMK md. 4'ten yola çıkılarak marka hakkına tecavüz; bir markanın aynısının ya da ayırt edilemeyecek derecede benzerinin 3. kişilerce izinsiz olarak kullanılması durumu şeklinde nitelendirilebilir.

Marka Tecavüzü halleri Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 29. Maddesinde sayılmıştır. Tecavüz teşkil eden haller:

"a) Marka sahibinin izni olmaksızın, markayı 7'nci maddede belirtilen biçimlerde kullanmak. 7. Maddedeki durumlar

b) Marka sahibinin izni olmaksızın, markayı veya ayırt edilemeyecek kadar benzerini kullanmak suretiyle markayı taklit etmek.

c) Markayı veya ayırt edilemeyecek kadar benzerini kullanmak suretiyle markanın taklit edildiğini bildiği veya bilmesi gerektiği hâlde tecavüz yoluyla kullanılan markayı taşıyan ürünleri satmak, dağıtmak, başka bir şekilde ticaret alanına çıkarmak, ithal işlemine tabi tutmak, ihraç etmek, ticari amaçla elde bulundurmak veya bu ürüne dair sözleşme yapmak için öneride bulunmak.

ç) Marka sahibi tarafından lisans yoluyla verilmiş hakları izinsiz genişletmek veya bu hakları üçüncü kişilere devretmek." şeklinde sıralanmışsa da; bu haller sınırlı sayı ilkesine tabi değildir. Kanunda düzenlenmeyen farklı durumlar da marka tecavüzü olarak tespit edilebilecektir.

Marka tecavüzü halinde açılacak davalar; tecavüzün tespiti, durdurulması ve önlenmesi şeklinde olup, hukuki sorumlu-

luğun yanı sıra ayrıca SMK md. 30 ile cezai sorumluluk da öngörülmüştür.

2- Marka Hakkına Tecavüz Kapsamında Açılacak Davalar

a. Tecavüzün Tespiti Davası ve Kapsamı

Tecavüzün tespiti davası ile SMK md. 149/1-a kapsamında HMK'nın 106'ncı maddesinde düzenlenen tespit davasında öngörüldüğü gibi bir hakkın veya hukuki ilişkinin varlığının ya da yokluğunun tespiti değil, bir fiilin marka hakkına tecavüz oluşturup oluşturmadığı incelenmektedir.

Bununla birlikte, Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 149'uncu maddesi kapsamında marka hakkı sahibi, hukuki yararına bağlı olarak ayrıca veya diğer taleplerle birlikte (men, tazminat vb.) tecavüzün tespitini isteyebilir.

Tecavüzün tespiti için eylemi işleyen kusurlu olması ve eylem sonucu bir zararın meydana gelmesi gerekmektedir. Davalı aleyhine önceden ihtar gönderilmeksizin, uyarı yapılmaksızın marka hakkına tecavüzün tespiti talepli dava açılabilir. Eyleme son verilmiş olması halinde de marka hakkı sahibinin hukuki yararı mevcut olduğundan tespit davası açılabilir.

Asıl olarak tecavüzün tespiti davası; marka hakkı sahibinin markasına yönelik gerçekleştiğini düşündüğü ihlallerin içeriklerinin tespiti ve tecavüzün varlığının kesinliğini ortaya koyma amacıyla ikame edilmektedir. İhlal içerikleri tespit edildikten sonra marka hakkı sahibi marka hakkına ilişkin ihlallerin ve oluşan zararların giderilmesi için kanunda öngörülmüş diğer davaları açabilecektir.

b. Tecavüzün Önlenmesi Davası ve Kapsamı

Marka hakkı sahibi, gerçekleşmek üzere olan ya da tekrarlanma ihtimali bulunan bir tecavüzün önlenmesini SMK'nın 149/1-b maddesi gereğince mahkemeden talep edebilir. Tecavüzün önlenmesi davası açılabilmesi için tecavüz tehlikesi gerekmektedir. Tecavüz tehlikesi, tecavüz fiilinin tekrarlanması ya da gerçekleştirilmesi konusunda güçlü emarelerin bulunması halidir. Dolayısıyla tecavüzün önlenmesi davasının açılması için tehlike unsuru

yeterli olduğundan kusur ve zarar unsurları aranmamaktadır.

c. Tecavüzün Durdurulması Davası ve Kapsamı

Marka hakkı sahibi başlamış ve devam eden bir tecavüzün durdurulmasını SMK'nın 149/1-c maddesi gereğince talep edebilir. Tecavüzün durdurulması davası ise tecavüz devam ettiği sürece açılabilir ve bu süre içerisinde zamanaşımını işlemez. Tecavüz sona ermiş ise tecavüzün durdurulması talep edilemez. Bundan sonra ancak muhtemel tekrarın önlenmesi ve maddi sonuçlarının ortadan kaldırılması talep edilebilecektir.

d. Tecavüzün Kaldırılması Davası ve Kapsamı (Tecavüzün Giderilmesi/Ref'i)

Marka hakkı tecavüze uğrayan kimse, mahkemeden eski durumun geri getirilmesini, tecavüzün maddi sonuçlarının ortadan kaldırılmasını SMK'nın 149/1-ç maddesi çerçevesinde isteyebilir.

Bu maddeye göre dava açabilmek için tecavüzün devam etmekte olması şart değildir ancak ihlalin başlamış ve devam ediyor olması gerekir.

Tecavüzün giderilmesi (ref'i) talebi tecavüz veya tecavüzün sonuçları devam ettiği sürece yapılabilir. Tecavüz sona erdikten ve tecavüzün sonuçları da ortadan kalktıktan sonra tecavüzün giderilmesi talebinde bulunulamaz.

Bu dava ile amaçlanan sonuç tecavüzün sonuçlarının ortadan kaldırılması ve eski hale dönülmesi olup, kaldırılması istenebilecek sonuçlar da her somut olaya göre değişiklik gösterecektir. Bu dava için de ihlal eden kişinin kusuru aranmaz.

Bu dava ile ileri sürülebilecek talepler; üretilmesi veya kullanılması cezayı gerektiren eşya ile bu eşyayı üretmeye yarayan araçlara el konulması, el konulan ürün üzerinde mülkiyet hakkı tanınması, gerekli diğer tedbirlerin alınması, markaların silinmesi, ürün ve araçların imhası vb. sonuçları doğurabilecektir.

e. Zarar Tazmini Davası ve Kapsamı

SMK'nın 150/1 maddesine göre marka hakkına tecavüz sayılan fiilleri işleyen kişiler, hak sahibinin zararını tazmin etmekle yükümlüdür. SMK'nın 150 ve 151'inci maddelerinde düzenlenen tazminat sorumluluğu özü itibarıyla borçlar hukuku anlamında haksız fiil sorumluluğudur. Marka hakkına tecavüz aynı zamanda bir haksız fiil olması sebebiyle de her türlü delille ispatlanabilir. Marka hakkı tecavüze uğrayan kimse SMK md. 151'e göre "sebeplendiği zarar"ı talep edebilecektir. Sebep olunan zarar kavramı hem meydana gelen fiili zararı hem de marka hakkı sahibinin bu eylem nedeniyle yoksun kalınan karı içermektedir.

f. Marka Tecavüzü Durumunda İstenebilecek Diğer Talepler

Marka tecavüzüne maruz kalan marka hakkı sahibi, yukarıda belirtilen davaların yanı sıra, ayrıca tecavüz konusu taklit marka ürünlerin imhası, delillerin tespiti, ilgili tecavüz tespit edilip kesinleştiği takdirde kesinleşen mahkeme kararının günlük gazete vb. vasıtalarla yayımlanması taleplerinde de bulunabilir.

SMK md. 159'a göre marka ihlali için dava açan veya açacak olan kişiler, dava konusu markanın kendi marka haklarına tecavüz teşkil edecek şekilde Türkiye'de kullanılmakta olduğunu veya kullanılması için ciddi ve etkin çalışmalar yapıldığını ispat etmek şartıyla, davanın etkinliğini temin etmek üzere, ihtiyati tedbire karar verilmesini talep edebilecektir.

SMK md. 149/1 (d)'ye göre marka sahibi, marka hakkına tecavüz dolayısı ile üretilmesi veya kullanılması cezayı gerektiren eşya ile bu eşyaları üretmeye yarayan araç, cihaz, makine gibi vasıtalarla, tecavüze sebebiyet veren ürünlerin üretilmesine engel olacak şekilde el konulması talebinde bulunabilecektir. SMK md. 149/1 (e)'ye göre marka sahibi bu hükmün (d) bendine göre el konulmuş eşyanın mülkiyetinin kendisine tanınmasına karar verilmesini talep edebilecektir. Marka hakkı sahibine mülkiyet hakkı tanınması halinde, söz konusu ürünlerin değeri tazminat miktarından düşülecektir.

SMK md. 149/1 (f) ile marka sahibinin imha talebi düzenlenmektedir. Bu hükme göre marka sahibi, marka hakkına tecavüzün devamını önlemek üzere tedbirlerin alınması ile maddenin (d) bendine göre el konulan ürünlerin ve araçların üzerlerindeki markaların silinmesi veya marka hakkına tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise imhası talebinde bulunabilecektir. Taklit edilen markanın mallardan sökülmesi kolay ise malların imha edilmesi istenemeyecektir.

SMK md. 149/1 (g)'ye göre marka hakkı ihlal edilen marka sahibi mahkemeden, kararın, ilgili kişilere tebliğini ve yayınlanmasını talep edebilecektir. Madde metninde yer aldığı üzere "haklı bir sebebin veya menfaatinin bulunması halinde, masrafları karşı tarafa ait olmak üzere kesinleşmiş kararın günlük gazete veya benzeri vasıtalarla tamamen veya özet olarak ilan edilmesi veya ilgililere tebliğ edilmesi" söz konusu olacaktır.

Marka hakkına tecavüzün devamının önlenmesi ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için alınabilecek en önemli tedbirlerden biri de internet alan adının terkinidir. İnternet alan adı yoluyla marka ihlali durumunda da marka hakkına tecavüz söz konusu olmakta, marka sahibi dışında yaptırılan internet alan adı tescilleri terkin yaptırımı ile karşı karşıya kalabilecektir. Alan adı terkin taleplerinde mahkemeler genellikle .com.tr uzantılı alan adlarının terkinine karar vermektedirler. Türk mahkemelerinin verdiği alan adı iptali ya da terkin kararlarının, yurt dışında terkin ise tenfize ilişkin bir konudur. Marka tecavüzü durumunda başvurulabilecek hukuki talepler tek başına ileri sürülebilecekleri gibi birden fazla talebin aynı dava içerisinde görülmesi de mümkündür.

Konuya ilişkin Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2021/3692 E., 2022/7831 K. Sayılı kararı;

"Bölge adliye mahkemesince, yargılama gideri, vekalet ücreti ve harç konularında yeniden hüküm kurulmasının gerektiği gerekçesiyle davalı vekilinin istinaf isteminin esastan reddine, davacı vekilinin katılma yolu ile istinaf başvurusunun kısmen kabulüne, ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına, yeniden hüküm kurulmasına, davalının ticari takdim şekli dikkate alındığında davalının davacıya ait tescilli marka hakkına tecavüzün ve haksız rekabetinin tespitine, durdurulmasına, önlenmesine, manevi tazminat isteminin kısmen kabulü ile 10.000.-TL manevi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek

yasal faizi ile davalıdan tahsiline, fazlaya ilişkin istemin reddine, karar kesinleştiğinde hüküm fıkrasının masraflı davalıdan alınarak Türkiye çapında yayın yapan tirajı yüksek üç gazeteden birinde bir kez ilanına, mahkemece verilen 17/04/2015 tarihli tedbir kararının karar kesinleşinceye kadar devamına, karar kesinleştiğinde halen piyasada davalının ihlal teşkil eden yargılamaya konu ürünü bulunduğu takdirde TTK 56/4. madde kapsamında bulunduğu yerden toplatılması suretiyle imhasına karar verilmiştir.

...

Davalı vekilinin temyiz isteminin reddi ile Bölge Adliye Mahkemesince verilen kararın HMK'nın 370/1. maddesi uyarınca ONANMASINA...

3- Marka Hakkına Tecavüz Durumunda Cezai Sorumluluk

Marka tecavüzünün tespiti neticesinde SMK md. 30 ile belirlenen cezai hükümler doğrultusunda tecavüze sebebiyet veren tarafın cezalandırılması talep edilebilir. Bu madde kapsamındaki suçlar, marka hakkı sahibinin haklarını korumak ve marka sisteminin işleyişini sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. SMK md. 30 hükmü ile marka sahibinin münhasıran yetkisinde olan markayı kullanma hakkına, başkaları tarafından tecavüz edilmesini engellemek amacıyla markanın sağladığı haklara tecavüz oluşturan fiiller tahdidli olarak sayılmıştır. Ancak marka hakkına tecavüze ilişkin eylemler sınırlı sayıda olmayıp, ilgili maddenin dışındaki fiiller de marka tecavüzü kapsamına girebilmektedir.

SMK md. 30;

"(1) Başkasına ait marka hakkına iktibas veya iltibas suretiyle tecavüz ederek mal üreten veya hizmet sunan, satışa arz eden veya satan, ithal ya da ihraç eden, ticari amaçla satın alan, bulunduran, nakleden veya depolayan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (2) Marka koruması olduğunu belirten işareti mal veya ambalaj üzerinden yetkisi olmadan kaldıran kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. (3) Yetkisi olmadığı hâlde başkasına ait marka hakkı üzerinde devretmek, lisans veya rehin vermek suretiyle tasarrufta bulunan kişi iki yıldan dört yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

4) Bu maddede yer alan suçların bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde ayrıca bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur. (5) Bu maddede yer alan suçlardan dolayı cezaya hükmedebilmek için markanın Türkiye’de tescilli olması şarttır. (6) Bu maddede yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır. (7) Başkasının hak sahibi olduğu marka taklit edilerek üretilmiş malı, satışa arz eden veya satan kişinin bu malı nereden temin ettiğini bildirmesi ve bu suretle üretenlerin ortaya çıkarılmasını ve üretilmiş mallara el konulmasını sağlaması hâlinde hakkında cezaya hükmolunmaz.” şeklindedir.

Madde kapsamındaki suçların oluşması için marka hakkının tescilli olması, suçun başkasına ait marka hakkına tecavüz teşkil etmesi; suçun iktibas, iltibas, marka koruması olduğunu belirten işareti kaldırma, marka hakkı üzerinde yetkisiz tasarrufta bulunma veya markanın tanınmışlığına tecavüz şeklinde gerçekleşmesi gerekmektedir.

Maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yer alan suçlar, şikâyete tabidir. Dördüncü fıkradaki suç ise şikâyete tabi değildir.

Marka hakkı sahibi haklarına tecavüz edildiğini iddia eden kişi sıfatıyla suç duyurusunda bulunacaktır.

Ancak suç duyurusunda bulunma hususunda kimlerin şikâyet hakkına sahip olduğu ve vekilleri aracılığıyla suç duyurusunda bulunacak kişilerin ise vekiline hangi yetkileri verdiği önem arz etmektedir. Aksi halde davanın usulden reddi gerekecektir.

Konuya ilişkin Yargıtay 7. Ceza Dairesi 2021/22209 E., 2021/12970 K. sayılı kararı;

“Katılanlar ... Electronics Co Ltd., Apple Inc. ve ... firmaları vekilinin şikâyeti üzerine, sanığa ait işyerinde yapılan aramada üzerlerinde katılan firmalar adına tescilli markaların bulunduğu taklit ürünlerin satışa arz edilmiş halde ele geçirildiği iddiası ile sanık hakkında marka hakkına tecavüz suçundan kamu davası açılmışsa da; marka hakkına tecavüz suçlarında şikâyet hakkı, münhasıran marka sahibine ait olup, tescilli markanın sahibi olan ve marka korumasından doğan hakları tecavüze uğrayan gerçek veya tüzel kişiler şikâyetçi olabilir.

Diğer bir ifade ile şikâyet hakkını kullanacak marka sahibi Türk Patent ve Marka

Kurumu nezdinde tutulan marka sicilinde, adına markanın tescil edildiği gerçek veya tüzel kişidir.

Şikâyet hakkı şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan bu hakkın başkaları tarafından kullanılması mümkün değildir.”

4- Marka Hakkına Tecavüz Davalarında Zamanaşımı

SMK md. 157 hükmü “Sınai mülkiyet hakkı veya geleneksel ürün adından doğan özel hukuka ilişkin taleplerde, 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun zamanaşımına ilişkin hükümleri uygulanır.” şeklindedir.

Delaysı ile marka tecavüzüne ilişkin talepler bakımından Borçlar Kanunu’na dair zamanaşımı süreleri geçerli olacaktır. Burada uygulanacak süreler; marka tecavüzü niteliği itibarıyla haksız fiil olarak nitelendirildiğinden, haksız fiillere ilişkin zamanaşımı süresidir. Yani burada 2 ve 10 yıllık zamanaşımı süreleri uygulanacaktır. Hatta bu süre, fiilin aynı zamanda bir cezayı gerektirdiği ve ceza zamanaşımı süresinin daha uzun olduğu hallerde, daha uzun olarak uygulanabilecektir.

5- Marka Tecavüz Davalarında Görevli ve Yetkili Mahkeme

Marka Hakkına tecavüze ilişkin hukuk davalarında görevli mahkeme Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi’dir. Bu mahkemelerin bulunmadığı yerlerde ise Asliye Hukuk Mahkemeleri görevlidir.

Yetkili Mahkeme hususunda ise seçimlik bir yetki bulunmakta olup Marka sahibi tarafından, üçüncü kişiler aleyhine açılacak hukuk davalarında yetkili mahkeme, davacının yerleşim yeri veya hukuka aykırı fiilin gerçekleştiği yahut bu fiilin etkilerinin görüldüğü yer mahkemesidir.

Marka hakkına tecavüz nedeniyle açılacak ceza davalarında görevli mahkeme Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi’dir. Eğer ki yetkili yargı çevresinde Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi yok ise Asliye Ceza Mahkemeleri görevli olacaktır.

Yetki hususunda ise Sınai Mülkiyet Kanunu’nda özel bir hüküm bulunmadığından Ceza Muhakemesi Kanunu’ndaki genel ve özel yetki kulları göz önünde bulundurulacaktır.

Yukarıda arz ettiğimiz hususlar tescilli marka sahibinin haklarını kapsamakta olup marka tescilli değil ise; marka sahibi, tecavüzlere ilişkin Türk Ticaret Kanunu kapsamında haksız rekabet hükümlerine

dayanarak dava açabilecektir.

6- Sonuç

SMK’nın 4’üncü maddesi ile tanımlanan markanın en önemli işlevi, bir teşebbüsün mal veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mal veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlamaktır.

Marka koruması bakımından kural olarak tescil sistemi geçerli ise de markanın tescil zorunluluğu bulunmadığından tescilsiz markalar da korunabilecektir.

Ancak markasını tescil ettiren marka sahipleri 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında daha geniş ve daha güçlü bir koruma elde etmektedir.

Bu kapsamda, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ile birlikte marka hukuku alanında korunum bakımından hukuki belirsizlik ortadan kaldırılmış, marka koruması uluslararası sözleşmeler ile uyumlu hale getirilmiştir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Merve Hilal Mentek](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Cahit SULUK, Rauf KARASU, Temel NAL, Fikri Mülkiyet Hukuku, Ankara, 2017
2. Sınai Mülkiyet Kanunu
3. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi’nin 2021/3692 E., 2022/7831 K. Sayılı kararı
4. Yargıtay 7. Ceza Dairesi’nin 2021/22209 E., 2021/12970 K. Sayılı kararı

DEVRE MÜLK VE DEVRE MÜLK SÖZLEŞMELERİNDE TÜKETİCİNİN CAYMA HAKKI

1. Devre Mülk Kavramı

Devre mülk, bir taşınmaz üzerinde birden çok kişinin dönemsel olarak yararlanmasına olanak sağlayan özel bir taşınmaz mülkiyeti şeklidir. Kavramın temelinde ortak kullanım ve müşterek mülkiyet yatmaktadır. [1] Devre mülk söz konusu olduğu zaman, gayrimenkul yılın belirli dönemlerinde diğer ortakların kullanımına bırakılmaktadır.

Mesken olarak kullanılmaya elverişli bir yapı ya da bağımsız bölümün ortak maliklerinden her biri lehine bu yapı veya bağımsız bölümden yılın belli dönemlerinde istifade hakkı veren müşterek mülkiyet payına bağlı irtifak haklarıdır.

Bu hak tapu sicil müdürlüğünde düzenlenecek resmi senetle kurulur. Devre mülk hakkı bir mülkiyet türü olmayıp irtifak haklarının bir çeşididir. Bu nedenle Türk Medeni Kanunu ve Tapu Sicil Tüzüğü'nde gösterildiği şekilde irtifak hakları sütununa tescil edilir. [2]

2. Devre Mülk Hakkı

Devre Mülk hakkı, Kat Mülkiyet Kanunu madde 57'de düzenlenmiştir. İlgili maddeye göre "Mesken olarak kullanılmaya elverişli bir yapı veya bağımsız bölümün ortak maliklerinden her biri lehine bu yapı veya bağımsız bölümden yılın belli dönemlerinde istifade hakkı, müşterek mülkiyet payına bağlı bir irtifak hakkı olarak kurulabilir. Bu hakka devre mülk hakkı denir."

Devre Mülk hakkı, yalnızca mesken nitelikli yapılarda kurulabilmektedir. Kat mülkiyetli, kat irtifaklı veya müstakil yapılar olabilir. Mesken niteliğini haiz olmayan yapılarda devre mülk hakkının kurulması imkânı yoktur. [3]

Devre mülk üzerinde bu hakla bağdaşan aynı haklar tesis edilebilir, bağlı olduğu müşterek mülkiyet payına bağlı olarak devir ve temlik edilebilir ve mirasçılara geçer.

Devre mülk hakkının yılın belirli dönemlerine ayrılması ve en az 7 gün süreli olması gerekir. Sözleşmede aksi kararlaştırılmadığı sürece devre mülk hakkı sahibi bu hakkın kullanımını başkalarına bırakabilir.

3.Devre Mülk Hakkının Kurulmasının Şartları

3.1. Genel Olarak

Devre mülk hakkının kurulmasının koşulları; devre mülk hakkı kurulacak taşınmaz, mesken nitelikli bir yapı ya da kat mülkiyetine veya kat irtifakına çevrilmiş bağımsız bölüm olmalıdır; bir yapıda veya bağımsız bölümde devre mülk hakkını kuracak kişiler, o yapının veya bağımsız bölümün ortak malikleri olmalıdır; devre mülk hakkının kurulması için ortak malikler arasında ve tümünün imzasını taşıyan bir sözleşme yapılmalıdır, devre mülk hakkının kurulması konusunda tapu memuru huzurunda resmi senet düzenlenmelidir. [4] Devre mülk hakkının kurulmasıyla ilgili olarak Kat Mülkiyeti Kanununda madde

60'ta ana taşınmaz mal ile bağımsız bölümlerin ve müstakil yapıların tapu kütüklerinin beyanlar hanesine, bağımsız bölüm veya yapı üzerinde devre mülk hakkı kurulduğu işaret edilir ve düzenlenecek tapu senedinde de bu husus belirtilir.

İlgili kanunun 61. Maddesinde ise süre, devir ve teslim, istifade şekil ve usulleri, yöneticilerin seçimi ile hak ve sorumlulukları, büyük onarım için ayrılacak dönem, bakım masrafları gibi hususlar belirtilerek düzenlenen ve bütün hak sahiplerince imzalanan devre mülk sözleşmesinin resmi senede eklenmesi ve tapu kütüğünün beyanlar hanesinde gösterilmesi belirtilmiştir.

Devre mülk hakkının kurulması için, geçerli bir hukuki sebep, devre mülk sözleşmesi tescil talebi ve tapu kütüğüne tescil gereklidir.

3.2. Devre Mülk Sözleşmesi

Kanun koyucu, devre mülk üzerinde paydaşlar arasındaki uyuşmazlığın çözümü için devre mülk sözleşmesini işaret etmiştir. Devre mülk sözleşmesinin resmi senede eklenmesi zorunlu kılındığından adi yazılı şekle tabidir.

Devre mülk sözleşmesinde düzenlenmesi zorunlu üç unsur bulunmaktadır.

Bu üç unsur; devrelerin belirlenmesi, devrelerde kimin yararlanacağı ve büyük onarım döneminin ayrılmasıdır.

3.3. Geçerli Bir İktisap Sebebi Olma

Her tasarruf işleminde olduğu gibi devre mülk hakkının kurulması için de geçerli bir hukuki sebebe dayandırılması şarttır. Devre mülkte yer alan iktisap sebebi, devre mülkün kurulması için ortak maliklerin onaylarından oluşan sözleşmedir. Bu sözleşmeye öğretide “devre mülk irtifak sözleşmesi” denilmektedir. Bu sözleşme, devre mülk sözleşmesinden farklı olup KMK m.61’de sözü edilen ‘resmi senet’ kavramına denk düşer. Devre mülk irtifak sözleşmesinin resmi şekil şartı gereğince ilgili kişilerin başvurusuyla tapu memurları tarafından düzenlenmesi gerekir.

3.4. Tescil Talebi ve Tescil

Devre mülk yazılı tescil talebi ile tapu kütüğüne tescil edilir. [5] Devre mülkün ortak maliklerinin tümünün yazılı olarak tescil talebinde bulunması ve imzalaması gerekir. Resmi senet üzerinde bulunan rıza beyanının tescil talebi yerine geçtiği kabul edilmektedir. Devre mülkün doğması için yapılacak son işlem, tapu kütüğünde irtifak hakları kısmına devre mülkün yazılmasıdır.

4. Devre Mülk Hakkının Kapsamı

Devre mülk hakkının sahibine tasarrufla bulunma, yararlanma ve üzerine aynı hak kurabilme hakkı sağlamaktadır. Bu hakları kısaca açıklamak faydalı olacaktır. Şöyle ki;

4.1. Tasarruf Yetkisi

Devre mülk hakkının sahibi, hakkın kurulduğu yapı ya da bağımsız bölüme ait haklarını, diğer hak sahiplerinden bağımsız olarak kiralayabilir, temlik edebilir, devredebilir. Ancak eğer devre mülk sözleşmesinde aksi kararlaştırılmışsa Kat Mülkiyeti Kanunu madde 59’a dayanarak yararlanma hakkının bir başkasına bırakılması kısıtlanabilir.

4.2. Yararlanma

Devre mülk hakkını haiz olan kişi, taşınmazdan kendi devresinde faydalanabilir. Ancak bu hak mesken dışındaki amaçlar için kullanılamaz. Kat Mülkiyeti Kanunu madde 64’te, devre mülk hak sahiplerinin faydalandıkları taşınmazı, dönem süresi sonunda teslim etme borcu işaret edilmiştir. Dolayısıyla hak sahibinin borçlarından birisi teslim borcudur.

4.3. Aynı Hak Kurma

Devre mülk üzerinde kurulabilecek aynı hakların devre mülk hakkıyla uyuyorsa olması gerekir. Devre mülk hakkıyla uyu-

şan sınırlı aynı haklar tesis edilebilir.

5. Devre Mülk Payı. Devre Sayısı ve Sürelerin Belirlenmesi

Devre mülk hakkı, tüm maliklere taşınmazdan eşit ve belirli dönemde faydalanmayı sağlamaktadır. Bu dönemlerin aralığı ne zaman başlayacağı ve ne zaman biteceği net olarak belirlenir. Kat Mülkiyeti Kanunu madde 58 “Aksi resmi senette kararlaştırılmadıkça devre mülk hakkının bağlı olduğu pay, devrelerin sayısı ve süreleri esas alınarak eşit bir biçimde belirlenir.” lafzıyla paydaşlara paylarına göre devre sayısı ve sürenin tahsis edilmesidir. Aksi sözleşmeyle düzenlenebilir.

Devreler ve süreler; taşınmazın niteliği ve kullanım şekline göre düzenlenir. Devreler, hak sahiplerinin oranına göre bölüştürülür. Bu husus, tarihleri net bir şekilde resmi senette belirtilmelidir. Hak sahiplerine birden fazla devre mülk hakkı tanınabilir. [6]

Onarım, temizlik için boşluk bırakılabilir ancak büyük onarım için ayrılan devreler, devre mülk sözleşmesine eklenmelidir. Tüm sürelerin toplamı (büyük onarım dahil) 1 yıldan fazla olamaz. Kat Mülkiyeti Kanunu 59. Maddeye göre 7 günden az olmayacak (1 Nisan 2022’de Resmî Gazete’de yayınlanan düzenleme ile 15 günden 7 güne indirilmiştir.) şekilde belirlenmelidir. 7 günden az olmaması emredici hüküm niteliğindedir ve aksine düzenleme yapılamaz. [7]

6. Devre Mülk Sahibinin [Tüketicinin] Cayma Hakkı

Devre mülk sözleşmesini imzalayan tüketiciler, hiçbir sebep sunmaksızın 14 gün içerisinde cayma hakkını kullanabilirler. Bu konuda tüketicilere hiçbir fazla masraf yüklenmeyeceği gibi tüketicinin tüm sorumluluğu da ortadan kalkar.

Sağlayıcının, tüketiciye yazılı olarak ya da kalıcı veri saklayıcısı ile ön bilgilendirme formu verme yükümlülüğü vardır.

Bu sorumluluğun yerine getirilmediği durumlarda 14 günlük süre 1 yıl sonra başlar.

Yargıtay HGK, 04.10.2018 tarihli. 2018/544 E. ve 2018/1421 K. sayılı kararında;

ÖZET: “Dava, devre tatil sözleşmesinin feshi ve ödenen bedelin iadesi istemine ilişkindir. Olayda, davacı tüketicinin sözleşme konusu olan tesise hiç gitmediği, tatil hakkını kullanmadığı anlaşılmıştır. O

hâlde, tüketici tatil hakkından faydalanmadığına göre sözleşme imzalanmış olsa dahi cayma hakkı süresinin askıda kaldığı, davacının gönderdiği ihtarname ile cayma hakkını süresinde kullandığı ve buradan hareketle sözleşmenin feshi ve ödemelerin iadesi talebinin de haklı olduğu sonucuna varılmalıdır.

Açıklanan sebeplerle davacının karar düzeltme isteminin kabulüyle “onama” yönündeki HGK’nun kararının kaldırılmasına ve direnme kararının HGK’nca da benimsenen ve Özel Daire bozma kararında belirtilen gerekçelerle bozulmasına karar vermek gerekir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca “davacının 10.02.2009 tarihli kapıdan satış niteliğindeki devre tatil sözleşmesi uyarınca belirlenen yıllık gider payını ve tüm aidatları yatırarak devre tatile konu tesisten yararlanma hakkını elde ettiği, davalı şirketin de kendisine düşen edimi yerine getirmeyeceğine dair bir delilin veya iddianın bulunmadığı, bu suretle ortada karşılıklı ifa edilmiş bir sözleşmeden söz edileceği, davacı tarafından sözleşmenin benimsendiği ancak davalı şirketin bu süre içerisinde hizmeti ifaya hazır olduğu hâlde davacının devre tatile konu yere gitmediği, bu durumda cayma hakkının süresinde kullanıldığının kabul edilemeyeceği, aksi takdirde bir hakkın açıkça kötüye kullanılması sonucunun doğacağı” gerekçeleriyle oy çokluğuyla direnme kararının onanmasına karar verilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca verilen karara karşı davacı tarafından karar düzeltme yoluna gidilmiştir. Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacı tüketicinin sözleşme konusu olan tesise hiç gitmediği, tatil hakkını kullanmadığı anlaşılmıştır.

O hâlde, tüketici tatil hakkından faydalanmadığına göre sözleşme imzalanmış olsa dahi cayma hakkı süresinin askıda kaldığı, davacının gönderdiği 09.01.2012 tarihli ihtarname ile cayma hakkını süresinde kullandığı ve buradan hareketle sözleşmenin feshi ve ödemelerin iadesi talebinin de haklı olduğu sonucuna varılmalıdır.

Açıklanan sebeplerle davacının karar düzeltme isteminin kabulüyle “onama” yönündeki Hukuk Genel Kurulunun 19.04.2017 tarihli ve 2017/13-637 E., 2017/757 K. sayılı kararının kaldırılmasına ve direnme kararının Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen ve Özel Daire bozma kararında belirtilen gerekçelerle bozulmasına karar vermek gerekmştir.

Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında davacının devre tatile konu yere gitmediği ancak sözleşmede belirtilen tüm ödemeleri yerine getirdiği, sözleşmeyi benimsediği, cayma hakkını süresinde kullanmadığı, bu durumun 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesine aykırılık teşkil ettiği, bu sebeple Yargıtay Hukuk Genel Kurulunca verilen onama kararının doğru olduğu ve karar düzeltme talebinin reddedilmesi gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de bu görüşler Kurul çoğunluğunca benimsenmemiştir. Sonuç itibarıyla; yerel mahkeme direnme kararının bozulması gerekmştir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan sebeplerle 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Geçici 3. maddesi atfıyla uygulanmakta olan 1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 440. maddesi gereğince yapılan karar düzeltme incelemesi sonunda davacının karar düzeltme isteminin kabulüyle Hukuk Genel Kurulunun 19.04.2017 tarihli ve 2017/13-637 E., 2017/757 K. sayılı onama kararının KALDIRILMASINA, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı BOZULMASINA, 04.10.2018 tarihinde oy çokluğu ile kesin olarak karar verildi." [8]

İmzalanan sözleşmelerden hiçbir gerekçe göstermeden ve cayma bedeli ve benzeri isimler altında hiçbir cezai şart ödemedi 14 gün içinde cayma hakkı bulunmaktadır. İmzalanan sözleşmenin tapu devrine dayalı devre mülk veya şahsi hakka konu devre tatil sözleşmesi olmasına bakılmaksızın, satıcı veya sağlayıcı cayma süresi dolmadan tüketiciden herhangi bir isim altında ödeme yapmasını veya borç altına sokan herhangi bir belge vermesini isteyemez. Sözleşme tarihi tüketici tarafından kendi el yazısıyla atılmalı ve mutlaka sözleşmenin bir örneği alınmalıdır. İndirim olduğu gerekçesiyle sözleşmeye geriye dönük tarih atma teklifi kesinlikle kabul edilmemelidir. Bu tür uygulamalar, tüketicilerin cayma hakkını ortadan kaldırmaya yönelik olabilmektedir.

1. Şirketin ön bilgilendirme ve sözleşme yapma yükümlülüğünü gereği gibi yerine getirmemesi durumunda cayma hakkı süresi 1 yıl uzamaktadır.
2. Cayma hakkının taşınmaz mülkiyetinin devredildiği tapuya tescile konu satışlarda noterlikler aracılığıyla, diğer satışlarda ise yazılı olarak veya kalıcı veri saklayıcısı aracılığıyla kullanılması gerekmektedir.
3. Sözleşmenin devre tatile konu taşınmazın bulunduğu tesiste imzalanması cayma hakkının kullanılmasına engel değildir.

Cayma hakkının süresi içerisinde kullanılması halinde şirketin cezai şart, cayma bedeli, cayma tazminatı, masraf ve benzeri isimler altında herhangi bir bedel talep edemeyeceği unutulmamalıdır.

4. İnşası devam eden devre tatil ünitesinin devir veya teslim edilmesine kadar sözleşmeden dönme hakkının olduğu, bu durumda firmanın tüketiciden ancak kendi yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmesi halinde satış bedelinin %2'sine kadar tazminat talep edebileceği unutulmamalıdır". [9]

7. Devri ve Mirasçılara İntikali

Kat Mülkiyeti Kanunu madde 58'in işaret ettiği üzere devre mülk hakkı, ücretli ya da ücretsiz olarak bağlı olduğu paylı mülkiyet payı ile devir ve temlik edilebilir, mirasçılara geçebilir. [10] Bu hükme göre ortak mülkiyet payından ayrı olarak devredilemez, mirasçıya bırakılamaz. Devre mülk sahibi, payını bölerek devredemez.

Devre mülk sözleşmesiyle mülkiyetin devrinin kısıtlanması mümkün değildir. Kullanımın devrine ilişkin kısıtlamalar mevcut olmasına rağmen mülkiyetin devrine yönelik genişletme yapılamaz. Eğer devre mülk sözleşmesinde bu konuda genişletme yapılırsa, bu hüküm sadece sözleşmenin taraflarını bağlar ve bu şekilde gerçekleşen bir devirde sözleşme hükümlerine aykırılık sebebi ile tazminat hakkı doğar.

8. Uygulanacak Hükümler ve Uyuşmazlıkların Çözümü

Kat Mülkiyeti Kanunu 65. maddede "Devre mülk hakkı sahiplerinin hak ve borçları, yetki ve sorumluluklarının tespit ve uyuşmazlıkların çözümlenmesinde bu Kanunda, sözleşmede veya yönetim planında hüküm bulunmayan hallerde Türk Medeni Kanunu ve ilgili diğer kanun hükümleri uygulanır." ibaresiyle devre mülk hakkına uygulanacak hükümler işaret edilmiştir.

Bu maddeye göre devre mülk hakkından doğan uyuşmazlıkların çözümüne uygulanacak hükümlerin sırası şu şekildedir:

1. Kat Mülkiyeti Kanunu 57-65. maddeler
2. Devre mülk sözleşmesi
3. Yönetim planı
4. Türk Medeni Kanunu
5. İlgili diğer kanun hükümleri.

Eğer ki tesis edilen devre mülk hakkı, devre tatil özellikleri taşıyor ise o halde devre tatil sözleşmesinin düzenlendiği Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun hükümlerinde uyuşmazlığa uygulanacaktır.

9. Sonuç

Devre mülk rejimi, yılın sadece belirli zamanlarında kullanılan ve kullanılmadığı zamanlar için de ödeme yapılmasına gerek olmadığı sebebiyle oldukça faydalı bir düzenlemedir. Kişilerin yalnızca kendi kullandıkları dönemler için ödeme yapmaları, özellikle günümüz itibarıyla artan tatil masrafları için oldukça mantıklıdır. Kullanılan taşınmazın kullanılmadığı zamanlarda çürümmesini veya eskimesini engelleyecek onarımların yapılması için mülk sahiplerinin taşınmazın bulunduğu yere sıklıkla gitmesi gerekliliğini de ortadan kaldırmaktadır. Kanuni düzenlemeler neticesinde hem satıcı ya da sağlayıcının hem de tüketicinin sorumluluklara ve haklara sahip olmasının yanı sıra her ikisinin de kazandığı bir kazan-kazan ilişkisi içinde olması oldukça kıymetlidir.

Her hukuki işlem gibi devre mülk rejiminin de dikkatle ve hukuku ayrıntıları gözden kaçırmadan yapılıyor olması gerekir. Bu sebeple hem kurulurken hem sona erdirmeye aşamasındaki hem de devamı sırasındaki sorunların çözümünü için bir avukat yardımıyla yapılması kaçınılmaz bir gerçekliktir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Shiva Malkoç](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Havutçu, Ayşe, Devre Mülk Hakkı, İzmir,1987
2. İlgezdi, Av. Ali Rıza, Adım Adım Kat Mülkiyeti Hukuku, Ankara, 2019
3. Tok, Türker, Devre Mülk Devre Tatil, Ankara, 2000
4. İlgezdi, Av. Ali Rıza, Adım Adım Kat Mülkiyeti Hukuku, Ankara, 2019
5. Oğuzman, Kemal. Seliçi, Özer. Oktay, Özdemir, Saibe, Eşya Hukuku, İstanbul,2018
6. Koç, Öykü, Türk Hukuku'nda Devre Mülk ve Devre Tatil Sözleşmeleri, Ankara,2020
7. Germeç, Mahir, Ersin, Kat Mülkiyeti Hukuku, Ankara, 2019
8. Yargıtay HGK, 04.10.2018 tarihli. 2018/544 E. ve 2018/1421 K. sayılı kararı
9. Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı, (<https://tuketici.ticaret.gov.tr/yayinlar/tuketici-bilgi-rehberi/devre-tatil-ve-devre-mulk-sozlesmeleri-hakkinda-bilgilendirme>)
10. Eren, Fikret, Mülkiyet Hukuku, Ankara, 2011.

HAYVAN HAKLARI VE HUKUKİ STATÜLERİ

1. Giriş

Hayvan hakları, günümüzde giderek daha fazla önem kazanan ve dikkat çeken bir konudur. İnsanlar, dünya üzerinde yaşayan diğer canlıların da haklara sahip olduğunu kabul etmeye başladıkça, hayvan hakları konusu daha da ön plana çıkmaktadır. Hayvan hakları, hayvanların yaşam hakkı, refahı ve özgürlüğü gibi temel kavramları içerir.

Bu haklar, insanların hayvanlarla olan ilişkilerini ve hayvanların yaşam koşullarını düzenlemek için temel bir çerçeve oluşturur. Hayvan haklarına verilen önem, insani bir sorumluluktur. Hayvanlar, acı çekebilme, mutlu olabilme ve özgürce yaşayabilme yetisine sahip canlılardır. Bu nedenle, onların haklarına saygı göstermek, insanlığın bir göstergesi olarak kabul edilir.

Ayrıca, hayvan haklarının korunması, çevrenin ve ekosistemin dengesini de korur. Bir türün yok olması veya zarar görmesi, ekosistemi ve dolayısıyla insanları da etkiler. Hayvan hakları kavramı, birçok farklı alanı içerir. Bu haklar, hayvanların yaşam alanlarına ve doğal yaşamlarına saygı gösterilmesini, şiddete maruz kalmamalarını ve uygun bakım ve tedaviyi almalarını içerir. Ayrıca, hayvanların ticari amaçlarla istismar edilmesini önlemeyi ve bilimsel araştırmalarda kullanılmalarını sınırlamayı da içerir.

Maalesef, dünya genelinde hala birçok hayvan hakları ihlali yaşanmaktadır. Endüstriyel çiftliklerdeki hayvanların kötü

muamelesi, vahşi yaşam alanlarının tahrip edilmesi, yasa dışı avlanma ve ticari amaçlarla hayvan ticareti gibi sorunlar, hayvan haklarının ciddi bir şekilde ihlal edildiğini göstermektedir. [1]

Günümüzde sosyal medyanın da etkisiyle hayvan haklarını ihlal eden bireylerin görüntüleri toplum gündeminde yer etmektedir. Bunun en son örneği ülkemizde Eros isimli kediye şiddet uygulanması sonucu ölümüne sebep olan şahsın aldığı cezanın yetersizliği üzerinden hayvan hakları konusu tekrar gündeme gelmiştir. Bu makalede hayvanların Türk Hukukundaki statüleri ve hangi haklara sahip olduklarına ilişkin bilgiler vererek bu konuya ışık tutmayı amaçlayacağız.

2. Hayvan Haklarının Hayvana Karşı Olayları Çerçevesinde Değerlendirilmesi

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile hayvan hakları düzenlenmektedir. Kanunun 1. maddesi ile bu kanunun amacı belirtilmektedir.

Buna göre, "Bu Kanunun amacı; hayvanların rahat yaşamlarını ve hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini temin etmek, hayvanların acı, ıstırap ve eziyet çekmelerine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamaktır." şeklinde düzenleme ile kanunun amacı belirtilmektedir.

Aynı kanunun 14. maddesinde hayvanlarla ilgili yasaklar düzenlenmektedir. Bu yasaklar detaylı olarak ilgili maddede açıklanmış

olup yasaklara uyulmadığı koşullarda idari para cezası veya adli cezalarla karşılaşabileceği ilgili kanunun devamındaki maddelerde belirtilmiştir.

İdari para cezaları açısından 14. madde incelendiğinde, "14'üncü maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (e), (g), (h), (ı) ve (k) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına bin beş yüz Türk lirası; (f) ve (1) bentlerine aykırı davrananlara hayvan başına on bir bin Türk lirası; (d) bendine aykırı davrananlara iki bin Türk lirası; (n) bendine aykırı davrananlara hayvan başına iki bin Türk lirası idarî para cezası.", adli cezalarla ilgili madde ele alındığında, " 14'üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." [2] şeklinde düzenlemeler söz konusudur.

İlgili cezalar açısından en önemli kriter hayvanın ev hayvanı veya evcil hayvan olmasıdır. Fakat kanunu lafzıyla yorumladığımızda sadece ev hayvanlarına zarar verenler ilgili maddeden sorumlu olacaktır. Bu sebeple hükmü lafzı yerine amacına göre yorumlamak kamu yararına ve hukuk düzenine daha fazla katkı sağlayacaktır.

Bu temel yorum ayrımı son günlerde yaşanan bir olay kapsamında fazlasıyla gündemde yer bulmuştur.

1 Ocak 2024'te, sabaha karşı apartmanın asansörüne binen İbrahim K., Eros isimli kediyi orada görmüş ve tekmelemeye başlamıştı. Asansörden kaçan kedinin arkasından giden saldırgan, kediyi yakalayıp işkenceyle öldürmüştü.

Saldırmanın Eros'u işkenceyle öldürdüğü anlar sitenin güvenlik kamerasına yansımıştı.

Bu hafta içerisinde sonuçlanan davada sanık 3 yıl hapis cezası almış fakat iyi hal indirimiyle cezası 2 yıl 6 aya indirilmiştir. Verilen kararda dikkat çeken hususların başında iyi hal indiriminin uygulanması gelmektedir.

Sanık tarafından yapılan eylemin izahı bulunmamaktadır çünkü kediyi takip etmiş yakalamış ve işkence ederek öldürmüştür buna rağmen iyi hal indiriminden yararlanması kabul edilebilir değildir.

Sanığın ifadesinde psikolojik çöküşü sebebiyle eylemleri gerçekleştirdiğini belirtmesi yeterli derecede iyi hal nedenini oluşturmamaktadır.

Bunun yanı sıra hayvanların da insanlar gibi canlı olduğunu düşünürsek aynı eylemi bir insana karşı gerçekleştirdiği durumda da bu iyi hal indiriminden yararlanacak mıydı?

Eros'un kedi olması sebebiyle ev hayvanı statüsünde bulunduğu görülmektedir. Ancak eğer bu işkenceye maruz kalan hayvan ev hayvanı olmasaydı bu ona daha az ceza verileceği anlamına mı gelecekti?

3. Hayvanların Hukuki Statüleri

Hayvanların hukuk sistemindeki yerini daha net belirtmek açısından hayvanların hukuki statülerine ilişkin doktriner yorumları ele almak önem arz etmektedir.

Bu konuya ilişkin 3 görüş bulunmaktadır.

Bunlar hayvanı eşya sayan görüş, hayvanı kişi benzeri sayan görüş ve hayvana kişilik tanıyan görüştür.

Hayvanı eşya sayan görüşe göre hukuken kişi sayılan birisi nasıl haklara sahipse borçlara da sahiptir.

Roma hukukundan günümüze gelen bu görüşe göre hayvanlar bir eşya türüdür. İnsanlarla hayvanlar arasındaki farklardan biri olan insanın ayırt etme gücüne sahip olması ve aklını kullanarak hareket edebilmesi onu tanrılar ve hayvanlar arasında bir statü kazanmasına sebep olmaktadır.

Hayvanlar ise insanların amaç ve istekleri-

ni gerçekleştirmek için dünyada bulunan eşyalardır.

Farklı düşünürler tarafından farklı yorumlamalar söz konusu olsa da çoğunluk görüşü hayvanlar eşya olmasına rağmen hayvanlara yine de işkence edilmemeli, iyi davranılmalı, merhametli olunmalı ve üzerlerinde deneyler yapılmamalıdır.

Hayvanlar yaşama hakkına en az insanlar kadar sahip olmasına rağmen insanlar hayvanların efendileri olması sebebiyle hukuki anlamda eşya statüsünde bulunmaktadırlar.

Bir diğer görüş ise hayvanı kişi benzeri sayan görüştür. Bu görüşe göre hayvan ve insan denk olmasa bile hayvanların insanlardan farklı bir hukuk öznisi olarak hukuki düzende yer alması gerektiğini savunmaktadır.

Nasıl şirketler ve kurumlar tüzel kişilik olarak hukuk sisteminde yer buluyorsa aynı şekilde hayvanların da buna benzer bir statüyle hukuk sisteminde yer alması gerektiğini savunan bir görüştür.

Son görüş ise hayvana kişilik tanıyan görüştür.

Bu görüş ile hayvanların da insanlar kadar olmasa da ayırt etme gücüne sahip acı ve benzeri duyguları hissedebilen canlılar olması sebebiyle onların da hukuki kişiliğe sahip olmasını destekleyen görüştür.

Bu sebeple hayvanlara tanınması gereken bağımsız olması gerektiği ve hatta nasıl ceninine bir hukuki statü tanımlanarak yaşam hakkına haiz duruma getiriliyorsa hayvanların da en az cenin kadar hukuk sistemlerinde kişiliğe sahip olması gerektiği belirtilmektedir. [3]

Türk hukukunda ise hayvanlar TMK maddeleri uyarınca hayvanların hak ve borçlarına haiz olmaması sebebiyle farklı, sui generis, bir eşya niteliğinde karşımıza çıkmaktadırlar.

Ancak bu demek değildir ki insanların hayvanlar üzerindeki mülkiyet hakkı sınırsızdır.

Hayvanların hukuki statülerini en net çizen kanun 5199 sayılı Hayvan Koruma Kanunudur.

Yine TCK'da hayvan kişilik sıfatına haiz olmaktan ziyade daha çok mal niteliklerleriyle karşımıza çıkmaktadır.

4. Sonuç

Günümüzde toplumların gelişmesiyle

hayvanlara verilen önem artmaktadır.

Geçmiş çağlarda bir canlıdan ziyade tanrının insanlığa armağanı eşyalar olarak nitelendirilen hayvanlar gün geçtikçe hukuki alanda kendilerine yer açmış ve bugün geldiğimiz noktaya gelmişlerdir.

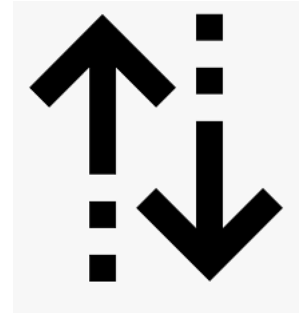
İnsanın yaşamını sürdürebilmesi için hayvansal gıdalara ve hayvanlardan temin edilen malzemelere ihtiyacı göz ardı edilemez boyuttadır.

Ancak bu demek değildir ki bu hayvanlara şiddet uygulanıp belki üzerlerinde deneyler yapıp günün sonunda öldürmek hukuka uygundur.

Hukukun canlı bir yapıya sahip olmasının bir güzel yanı da gün geçtikçe gerekli eksiklikler giderilerek toplumun dengesinin sağlanmasıdır.

Gerek Türkiye'de gerekse dünyada hayvanlara yönelik şiddet, işkence ve öldürme eylemlerinin azalması belki de son bulması için hayvanların insana benzer bir hukuki statüye sahip olarak daha fazla hakka ve onlara karşı işlenen suçlarda daha ağır yaptırımlara ihtiyaç vardır.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Mustafa Emre Batmaz](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi
2. 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu
3. CUMALIOĞLU, Emre: "Aslen Kazanım Hükümlerinin Hayvanların Yeni Hukuki Statüsü Bakımından Yorumu", Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2022, S.2, 1.B, s.443-466

İŞ GÜVENLİĞİ UZMANLARININ GÖREV, YETKİ, SORUMLULUK VE EĞİTİMLERİ HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

Bu Yönetmeliğin amacı; iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinde görevli iş güvenliği uzmanlarının nitelikleri, eğitimleri ve belgelendirilmeleri, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Bu Yönetmelik, 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında yer alan işyerleri ile eğitim kurumlarını kapsar.

Bu Yönetmelik; 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 30 uncu, 9/1/1985 tarihli ve 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 2 ve 12 inci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır. Bu Yönetmelikte geçen: Bakanlık: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını, Eğiticilerin eğitimi belgesi: En az kırk saatlik eğitim sonunda kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler veya 8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununa göre yetkilendirilen kurumlar tarafından tek bir program sonucunda verilen eğiticilerin eğitimi belgesini, Eğitim kurumu: İş güvenliği uzmanlarının ve diğer sağlık personelinin eğitimlerini vermek üzere Bakanlıkça yetkilendirilen kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre faaliyet gösteren şirketler tarafından kurulan müesseseleri, Eğitim programı: Uzaktan, yüz yüze ve uygulamalı eğitim derslerinin tarih ve saatleri, asil ve yedek eğiticileri, katılımcıları ile eğitim mekânı gibi unsurlardan ve bu unsurlara ilişkin her türlü bilgi ve belgeden oluşan programı, Genel Müdürlük: İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünü, İSG-KATİP: İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri ile ilgili iş ve işlemlerin Genel Müdürlükçe kayıt, takip ve izlenmesi amacıyla kullanılan İş Sağlığı ve Güvenliği Kayıt, Takip ve İzleme Programını, İş güvenliği uzmanı: İş sağlığı ve güvenliği alanında görev yapmak üzere Bakanlıkça yetkilendirilmiş, iş güvenliği uzmanlığı belgesine sahip mühendis, mimar veya teknik elemanı, Sorumlu müdür: İşyeri hekimliği ve iş güvenliği uzmanlığı eğitici belgesine sahip olan, tam süreli istihdam edilen ve eğitim kurumlarının iş ve işlemlerinden Bakanlığa karşı sorumlu olan kişiyi, Teknik eleman: Teknik öğretmenler, üniversitelerin fen veya fen-edebiyat fakültelerinin fizik veya kimya bölümleri mezunları ile üniversitelerin meslek yüksekokullarının iş sağlığı ve güvenliği programı mezunlarını, ifade eder.

YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK

29/12/2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliğin 32'nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. "Genel Müdürlük eğitimlerin etkin ve verimli bir şekilde verilir verilmediğinin izlenmesi amacıyla kendi görev ve yetki alanına giren konularda eğitim kurumlarını, eğiticileri ve sorumlu müdürleri, yetki alınan mekânı, yerinde veya dijital altyapı vasıtasıyla uzaktan erişim yoluyla kontrol eder ve denetler.

Bu kontrol ve denetimler, Genel Müdürlükte görevli çalışma uzmanı ve çalışma uzman yardımcıları, mühendis, fizikçi, kimyager, biyolog ve tabipler tarafından yerine getirilir. Denetimlerde tespit edilen ihlallere göre bu Yönetmelikte yer alan idari yaptırımların uygulanması hususunda denetim personeli tutanak tutar ve rapor hazırlar. Tutanak ve raporlar, denetim personeline Genel Müdürlüğe teslim edilir."

Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki ek madde eklenmiştir. "Doğal afet veya olağanüstü haller EK - (1) 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanuna göre genel hayata etkili afet bölgesi veya 25/10/1983 tarihli ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununa göre olağanüstü hal ilan edilen yerlerde bu Yönetmelik kapsamında yetkilendirilen kurum ve kuruluşların aşağıda belirtilen yükümlülükleri, Bakanın onayı ile değiştirilebilir veya ertelenebilir: a) Eğitim kurumlarının kurulabilmesi ve hizmet sunabilmesi için gerekli şartlar. b) Başvuru ve bildirim süreleri. c) Kurum ve kuruluşlarda personel istihdamı zorunluluğu. ç) Kurum ve kuruluşların vize bedeli ödemeleri. Birinci fıkra kapsamında alınan onay, olağanüstü hal süresi veya genel hayata etkili afet bölgesi olduğunu gösteren kararın süresi boyunca geçerlidir. Olağanüstü hal süresi veya genel hayata etkili afet bölgesi olduğunu gösteren kararın süresi bir yılı aşsa bile birinci fıkra kapsamında alınan onayın süresi bir yılı aşamaz. Sürenin uzatılması gerekirse yeniden Bakan onayı alınır. Genel hayata etkili afet bölgesi veya olağanüstü hal ilan edilen yerlerde, bu Yönetmelik kapsamında yetkilendirilen kurum veya kuruluşların, yetkilendirildikleri adrese ilişkin resmî makamlarca düzenlenen yıkık veya hasar raporunu beyan etmesi halinde kurum veya kuruluşun arşivinde bulunması gereken evrakta zayı olanlar ya da erişilemeyenler denetimlerde aranmaz."

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/02/20240204-2.htm>

Alanında uzman avukatlardan oluşan ekibi ile faaliyet gösteren Özgün Hukuk Bürosu, ulusal ve çok uluslu şirketlere hizmet vermektedir. Bu kapsamda, müvekkillerin ihtiyaçlarına olabilecek en kısa zamanda cevap verebilecek organizasyon yapısı kurulmuş olup, temel prensip müvekkillerin kıdemli avukat kadrosuyla her zaman iletişim kurabilmesi ve her konuda bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.

Bankacılık ve finans, eğitim, sağlık, otomotiv, kimya ve savunma, teknoloji, enerji, maden, inşaat ve gayrimenkul sektörleri başta olmak üzere değişik iş ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren kurumsal müvekkillere ve sivil toplum kuruluşlarına hizmet veren Özgün Hukuk, tüm müvekkilleri ile bir iş ortağı titizliği ile çalışmayı prensip edinmiştir.

Özgün Hukuk Bürosu, Türkiye'nin önde gelen finans kurum ve kuruluşlarına, şirketlere ve şahıslara Türkiye'de ve yurtdışında alacak tahsilatı konusunda hukuki hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda yurtdışına kaçırılan malvarlıklarının mal varlığı araştırması yapılarak tespit edilmesi ve alacağın bu yolla tahsil edilmesi hususunda hukuki hizmet verilmektedir.

Özgün Hukuk Bürosu, Britanya, Belçika, Fransa, İspanya ve İtalya'dan avukatlar tarafından Kasım, 1988'de kurulan PLG International Lawyers'ın tek Türk üye hukuk bürosudur. PLG, Avrupa'nın ilk birleşik uluslararası hukuk uygulamasıdır.

Sülün Sok. No:8 34330 1.Levent Beşiktaş / TURKEY
Phone : +90 212 356 3210(pbx) / +90 212 325 2307(pbx)
Fax : +90 212 356 3213
E-mail : info@ozgunlaw.com
İnternet sitesi: www.ozgunlaw.com

Bizi Takip Edin!

